

קונטרס

הבינוני

**פרשת
אחרי
תשפ"ד**

שנה ו'
חוברת ל"ה
גליון 307

שיעורי

**הרב שמעון
שפיצער שליט"א**

קול הבינוני

718.686.8300 ארה"ב:

0204.586.2115 בריטניה:

03.300.0223 בלגיה:

072.257.7726 ארץ ישראל:

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים
השווים לכל נפש הנאמרים
מדי יום ביומו בכל מקצועות
התורה והחסידות מסודרים
להפליא ומלאים כל טוב

להצטרף לקבלת
השיעורים או החוברות
באימיל ולשלוח הערות:

Tel. 718.387.1122 E.Y. 03.3096216
Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח העניינים

מדור אמונה ובטחון שיעור דל"ז

יום שלישי פרשת תזריע - א' ניסן תשפ"ד

ה עשיית פעולות של בטחון להחדרת הבטחון בלב

כי נר מצוה ותורה אור | לב נבון יבקש דעת | היכולת להגמל מעישון | דעת גוררת דעת | ההרגל יותר חזק מהידיעה | ויענו כל העם יחדיו נעשה ונשמע | להשקות את הדעת | אם תעוררו את האהבה עד שתחפץ | פעולת הנתינה מחזקת את הבטחון | קפיצה למים מחזקת את הבטחון | מצות לערב על תנח ירך | לא המעשה עיקר אלא החלטת המוח | חיזוק הבטחון על-ידי שב ואל תעשה | אהרן עשה עצמו כדומם | מותר האדם מן הדומם | כוחה של דעת ותכליתה | הנשמה הופכת את הגוף לדומם | הדעת חוזרת וניעורה | מצוות הפסח וערב פסח | האמנתי כי אדבר

עניני ספירת העומר

יום ראשון פרשת אמור (קדושים בחו"ל) - ל' ניסן תשפ"ב

ז כריתות ברית עם הקב"ה על-ידי ספירת העומר

אל תהי מצות העומר קלה בעיניך | אמרת ה' צרופה | קנין כספו הוא | עבודת יד משובחת | יסוד ספירת העומר | נאוו לחייך בתורים | ובתורתו יהגה יומם ולילה | דרך ארץ קדמה לתורה | אני א-ל-שד-י התהלך לפני והיה תמים | בירורי המדות | הפעלת האפשרויות המשוכללות | כלי לקבלת התורה | לכל בני ישראל היה אור במושבותם | עיר פרא אדם יולד | ברית ליושבי הארץ | הוכחה לכריתות ברית

יום שני פרשת אמור (קדושים בחו"ל) - א' אייר תשפ"ב

ס ספירת העומר לעשות שלום בין ישראל לאביהם שבשמים

והביא האיש את אשתו אל הכהן | ונקתה כנסת ישראל ונזרעה זרע | הקליפה המפרדת בין הדבקים | תחילת התשובה - הכרת השורש | תעיתי כשה אובד | מעשה בשתי אחיות | אין מדות רעות בעולם | השכינה שרויה בצער | ספירת ל"ב טו"ב | הקרבת מנחת העומר | סור מרע ועשה טוב

יום ד' פרשת בהר (אמור בחו"ל) - י' אייר תשע"ט

לב שמירה מאת ה' שלא להיכשל בגרימת צער לישראל

חומר הלבנת פני חברו | מעשה מסמר שערות ראש | והתקדשתם והייתם קדושים | סור מרע ועשה טוב | בדחן אמתי כיצד? | מצוה הבאה לידיך אל תחמיצנה | והאלוקים אנה לידו | יענעמס גשמיות איז מיין רוחניות | בטל רצונך מפני רצונו | כך החזיר מאור חייו של זקן סומא | אמת לאמיתה כיצד?

מדור אור החיים הק'

ליל שישי פרשת אח"ק - ו' אייר תשפ"ג

כשאדם נקלע למצב רעוע ברוחניות שלא מבחירתו לח

כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה | דבר העומד בפני הרצון | נצחון על-ידי
השגת אלוקות | לא היו ראויים לאותו חטא | אין אדם עומד אלא אם כן נכשל |
מה יעשה הבן ולא יחטא? | הקב"ה מעדיף אנשים מתמודדים | קנאה לבעל עבירה
| כל זה אכניס ביכולת | כעומק היסודות גובה הבנין

מדור שיעורי ליל שישי

ליל שישי תז"מ - כ"ט ניסן תשפ"ג

גאולת הנשמה על-ידי התחברות לצדיק מד

נחלת משיח ה' מנחם שמו | חסידות מביאה לידי ענוה | הצדיק מדליק את הנשמות
| מדליקין מנר לנר | צדיק מה ביקש | המדות במשנת הצדיק

ליל שישי תז"מ - כ"ט ניסן תשפ"ג

גילוי מדרגות הנשמה בכוח הצדיק מז

ויהי בחצי הלילה | בבית מדרשו של הצדיק | ענוותנותו של צדיק | ונפשי כעפר
לכל תהיה | תורה נקייה מכל רבב | סרחון החלק הנפסד של אהבת ה' | ברכה
שאינ טובה הימנה | כך הנשמה מתחילה לפרות ולרבות | פיטומי מילי בעלמא |
יש חיים לאחר המות

מדור אמונה ובטחון

שיעור רל"ז

לזכות

אליעזר בן פיגא ומשפחתו

יום שלישי פרשת תזריע - א' ניסן תשפ"ד

עשיית פעולות של בטחון להחדרת הבטחון בלב

כי נר מצוה ותורה אור

פעמים שכואב לו לאדם שאחרי שלמד כל-כך הרבה ענינים של בטחון, כשמגיע לעת נסיון, מתברר לו שמחשבות הבטחון לא חלחו מספיק עמוק בנפשו עד שלא תתערער עליו שלותו. אמנם פעמים שהאדם זוכה והוא באמת מרגיש את השלוחה הרצויה. הוא מרגיש שמעולם לא ערך חתונה בכזה רוגע, והכל בזכות השקעתו בלימוד סוגיות הבטחון. אך פעמים שאין האדם מרגיש כן, כי הוא רואה שכאשר הוא מגיע לדברים שהוא מתמודד אתם, אע"פ שלמד כל-כך הרבה, השלווה רחוקה ממנו. אולי אינו יכול לומר שזה לא השפיע כלום, אבל עדיין דמו מתחיל אז לרתוח ועדיין יש לו נסיון כעס ועדיין הוא מתרגז אם מעט אם הרבה. והדבר שובר את לבו - אם אני לומד כל-כך הרבה, מדוע אין זה מחלחל בנפשי מספיק עמוק שלא אתפעל מהמתרחש, אלא אומר לעצמי: "מה זה משנה איך המצב נראה בחוץ? הקב"ה מנהל את עולמו ואני סומך עליו לגמרי", ואוכל לחזור לסדר יומי כאילו לא היה?

אכן ידוע שהתורה הקדושה לא רק אומרת לנו מה לעשות, או יותר נכון מה לחשוב וכיצד לחשוב, אלא גם נותנת לנו דרכים איך להתנהג באופן שהאמונה תכבוש את לבו. מה אני צריך לעשות כדי לקנות בטחון וייעשה חלק ממני? בוודאי יש דרגות שונות בזה, אך עלינו מוטל ללמוד מה הן הפעולות שיעשה האדם ויועילו לו שהידיעות ייקלטו בלבו. ובכן הכלל הראשון הוא שחוף מכוח התורה שהוא אור גדול המאיר באדם בכל המקומות החשוכים, כידוע שכאשר האדם לומד תורה, בפרט אם הוא לומד לשמה עם הכוונה שהמאור שבה יחזירו למוטב, התורה מאירה לו במקומות החשוכים. הוי אומר: האדם לומד בטחון ואח"כ הוא רוצה לעשות איזה דבר כדי שהבטחון יאיר את נפשו למעשה, הרי הוא מתיישב ללמוד דף גמרא עם תוספות, ואומר קודם לכן: יהי רצון מלפניך שדף הגמרא עם התוספות יאיר בי שכל מה שמונח על לבבי, ייכנס אל תוך לבי. זה מה שהוא מכוון בשעת לימודו. וכשהוא רוצה לסגור כבר את הגמרא, הוא אומר בלבו: הבה אלמד עוד קצת, בדווקא, כדי לקלף

פעולות של בטחון. הרי בטחון הוא הרגש, בטחון הוא מחשבה, בטחון הוא הרבה מצוות עשה דאורייתא, אבל האם אני יכול להכניס אותו בלבי עם פטיש? ובכן, עוד מעט נגיע לזה בס"ד ונביא כמה דוגמאות מעשיות להסביר מה הכוונה שהאדם עושה פעולות של בטחון. אבל תחילה הבה ונבין את המושג קצת יותר רחב. צריך להבין אותו יותר רחב כי יש בזה נפקא מינה למעשה כשרוצים ללמוד את הדוגמאות.

כשהאדם לומד מושג - זה נכון, זה לא נכון; זה נקרא השתדלות, זה נקרא ריבוי השתדלות; זה בכלל לא נקרא השתדלות, אלא מעשה שטות. הנה חלק יש במוח שנותן כח למוח להביא את האדם לידי עשייה. פירוש: יש לו לאדם חלק במוח שנותן לו את הידיעה עצמה. יש לו עוד חלק במוח שהוא יכול לפתח את הידיעה ולהבין דבר מתוך דבר. ועוד יש לו חלק במוח שנותן פקודות לכלי המעשה. כשהאדם מחליט להזיז את ידו, זה נובע מאותו כח שבמוחו שאומר ליד - עכשיו תעשי, עכשיו התקשרי לפלוני. היא נותנת פקודה לפה - עכשיו תגיד משהו, עכשיו אל תגיד. דבר זה נקרא דעת. הרי אומר: הידיעה עצמה היא חכמה, כשהאדם מרחיב את הידיעה ומבין דבר מתוך דבר, הוא משתמש בחלק הבינה. דעת פירושה חלק המוח שיש בכוחו לשעבד את הגוף לצייט למה שהמוח אמר.

היכולת להגמול מעישון

כן אמר לי החסיד ר' ישראל גולדהבר זצ"ל בשם רבו הגה"צ רבי אליהו מאיר בלאך זצ"ל ראש ישיבת טעלוז, שהידיעה שאסור לעשן מפני שהעישון מסוכן לבריאות - נקראת חכמה, ההבנה כיצד העישון מזיק לבריאות ואיך הוא משפיע על הריאות - נקראת בינה, והגמילה מן העישון בעקבות ידיעות אלו - נקראת דעת. דעת היא חלק

קצת ממני. זהו אחד מהכוחות הגדולים ביותר שבאמת מאירים למעמקי נפשו של האדם. כך אמרו חז"ל (סוכה נב, ב) אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש. כשאמרו שהתורה מועילה כנגד היצר, התכוונו גם כנגד יצר האפיקורסות, היפך האמונה והבטחון. התורה מאירה את האדם.

אך בנוסף לזה, אנו יודעים שהאדם צריך לעשות פעולות כדי שידיעות האמונה והבטחון ישפיעו על נשמתו. הוא צריך לעשות מעשי מצוה. כך הזכרנו בשיעור הקודם בשם האבני נזר'. האדם צריך לעשות מעשי מצוה, כי כך היא צורת התורה, שהאדם צריך לעשות פעולות, וכשהוא באמת עושה פעולות, יש לזה כח מיוחד להאיר בנשמתו.

בהנהגות ה'בית אהרן' שנדפסו בתחילת הספר כתוב שהעיקר הוא הנקודה שלב, שהיא האמונה והיראה, ומה יעשה האדם שהאמונה והיראה יחדרו בלבו? יעשה עשיות של מצוה. היסוד של אדם נפעל לפי פעולות יש לו כח עצום. הרי אומר: מצד אחד האדם מכניס את התורה למוחו ממעלה למטה, ומצד שני הוא הולך ופועל ממטה למעלה. הוא משתמש בכוח העשייה שביא אותו לידי התפעלות.

לב נבון יבקש דעת

ובכן, הבה ונבין באופן קצת יותר רחב, יותר עמוק ויותר למעשה. יסוד גדול יש שהספרים מסבירים לנו. אתה רוצה שהבטחון יחלחל בך, שבאמת תרגיש את השלום, ושבאמת תרגיש שהקב"ה הוא כל יכול ואתה סומך עליו? עליך לעשות פעולות של בטחון. תעשה בידך עשיות של בטחון, וכך הבטחון ייעשה חלק ממך ובאמת תרגיש מה שאתה לומד. בוודאי נצטרך בהמשך להסביר עם דוגמאות מה הן

היה נכבש בהתפעלות יותר חזקה ויותר עמוקה מההרגלים שלו, הלא היה יכול להצליח שלא להמשיך לעשות את מה שהיה עושה, או להתחיל לעשות את מה שלא עשה עד כה. הצרה היא שבדרך כלל אין ההתפעלות מגיעה כל כך עמוק.

ההרגל יותר חזק מהדיעה

אם נדבר בדרך משל אודות עישון, כשהאדם הולך ורואה אדם שסובל ממחלה קשה בגלל העישון וימי ספורים, בדרך כלל אין זה משפיע עליו, כי ההרגל יותר עמוק. ואף שזה כל-כך מפחיד, ההרגל יותר עמוק. מציאות היא. הרגל הוא דבר מאוד מאוד עמוק, ואצל כל אחד זה ככה. ולכן כשמדובר בהתעוררות רגעית מחמת איזה דבר מפחיד, יש לו לאדם כח להסיח את דעתו ממנה, ובפרט כשחוזר לו ההרגשה שהוא צריך לעשותו. הא לך שדבר כזה אינו מספיק חזק. אנשים רבים התנסו בזה ולא הועיל להם. הדבר מזכיר אותנו יהודי שלא שמר על יהדותו וכשהגיעה השואה מצא את עצמו פעמיים במצב שראה את המוות מול העיניים, וכל פעם הבטיח שאם יינצל יקבל על עצמו תורה ומצוות ויהיה ירא ושלם, וניצל ושרד את השואה והמשיך לחיות כפי שחי עד כה. לאחר מכן הגיע לאחד מאדמו"רי סלאנים ושאל אותו: מה הפשט שחזרתי לסורי? הרי ראיתי את המוות מול העיניים, לא פעם אחת, אלא פעמיים. אני בעצמי תמה מדוע אין זה גורם לי לקבל עלי עול תורה ומצוות. אמר לו אותו צדיק במין פשטות: כשאדם רואה רגע אחד דבר מפחיד, אין בכוחו ליצור בו שינוי. הוא ניצל ושוכח. וכי אין האדם שומע בשורות רעות בחייו. לדאבון לב מה שכל אחד שומע מדי פעם. ה' ישמור ויציל. ואנו ממשיכים הלאה. ממשיכים לחיות כפי שחינו עד כה, כי התרגלנו לבלוע ולהמשיך הלאה.

המוח שהיה כל-כך חזק שהיה בכוחו לשעבד את הגוף לומר - אם כן לא אעשנו. וכן הוא הדבר לגבי קום ועשה. מדובר בחלק המוח שמספיק חזק שיכול לגייס את כלי המעשה להתאים את עצמם למה שעכשיו הבין.

דעת גוררת דעת

והנה אם יעשה האדם פעולה עם מעט דעת, כלומר, יעשה פעולה שלפי המצב שהוא עומד בו, הוא מרגיש מספיק חזק לעשותו. למשל, הוא הבין שצריך ללמוד, אבל הוא מרגיש שבגלל ההרגלים שלו קשה לו ללמוד הרבה זמן, הוא מרגיש שקשה לו לרכז את מוחו שעה שעתיים, והרי הוא אומר לעצמי: אתה יודע מה? בגלל שלימד התורה הוא כל-כך חשוב, אני רוצה לנסות להשתמש עם הכוח שנקרא דעת. אני רוצה לומר לגופי - בא! הולכים ללמוד. הגוף טוען: אבל אינני רוצה ללמוד, יש לי טראומה מהמשגיח בישיבה... בסדר, הבה נתגבר, ונלמד חמש דקות. הוי אומר: אין הוא מרגיש שיש לו דעת לשתי שעות. אינני שם. אבל אתה יודע מה? יש לי דעת לחמש דקות.

הנה אם יעשה כן, הוא יחזק את הכוח הזה שנקרא דעת. אע"פ שישתמש בו רק קצת, הלא הוא דולה מנפשו מדה. אם לא התיישבת ללמוד, לא השתמשת בכלל עם הדעת שיש לך, ואם כן לא הרגלת אותו ולא הוצאת אותו וחבל. אבל אם השתמשת בו ולו במעט, עכשיו הועלת לעצמך שתהיה לך יותר דעת. הדעת תתחיל להתרחב אצלך כי השתמשת בו, וזה מה שיתן לך מחר את הכוח לעשות את ההחלטה ללמוד עשר דקות. אינני יודע אם מחר או בשבוע הבא, אבל מה שחסר לו לאדם זה דעת. אע"פ שיש לו הרגלים קשים. אמנם כן, מדובר בעבודה יותר קשה. אבל הבה ונבין היכן היא העבודה. להסביר לאן העבודה שייכת. והתשובה היא כזו: **לו יצויר שהאדם**

ולהבין מה יש לי לעשות, אבל לגבי האהבה שקיימת בלבבות בני ישראל - הכל שווים. ויענו כל העם יחדיו נעשה ונשמע. אומר ה'שפת אמת' שהזכות הזו מועיל לדורות, כי הקב"ה אומר: אני זוכר אותה אהבה.

ומוסיף ה'שפת אמת' שכפי שהיה להם לבני ישראל באופן כללי וזה מה שגרם להם לענות נעשה ונשמע... עדיין לא שמעו, ואם כן עדיין לא הבינו לגמרי, עדיין לא היתה להם הדעת המלאה, אבל האהבה עורר אותם לענות נעשה ונשמע... **כך הוא אצל כל יהודי כשניעור משנתו ומקבל מיד עול מלכות שמים קודם שזוכה לדעת שלימה, זה מה שמביא לו אחר-כך את הדעת.**

תראו כמה יהודים עמי הארצות של פעם, אשר בימינו אין למצוא כאלה, מסרו את נפשם לריבונם של עולם. הם קפצו בתוך האש. כך סיפרו הצדיקים* על פייבוש אחד שהיה איש קל וקפץ לתוך מדורת האש למען קדושת שמו יתברך, ושאלו: איך היה לו הכוח לזה? ומזה הוכיחו שאין זה חייב ללכת לפי הסדר של השתלשלות הדעת דרך החכמה והבינה. אלא אם זה קיים - זה קיים.

להשקות את הדעת

והנה דבר זה מלמדנו עבודה מעשית פשוטה. אם מרגיש אתה שאין לך מספיק דעת, תבין שעליך לחזק אותה, עליך להשקותה. איך אני משקה את הדעת? **כשאני עושה פעולה לאור מה שלמדתי. כך אני מחזק את מדת הדעת.** מדת הדעת קיימת אצל כל אדם. אם אתה אדם, יש לך דעת, ועכשיו חזקת אותה, ובהמשך תוכל לחזק אותה עוד יותר ולהראות גבורה יותר

נמצא שדבר זה אינו חזק מספיק, אך לו **יצויר שהיתה נכנסת בו ידיעה מספיק עמוק, באמת יכולה היתה לשנות את ההרגלים.** לאחרונה למדנו יסוד גדול מדברי ה'שפת אמת' (פרשת בחקותי) **שכאשר יש לו לאדם השתוקקות גדולה לקדושה, זה מגיע לאותו חלק שבנפש, ובזה פירוש רגליו מוליכות אותו לבית המדרש, שזה מצליח לשנות את ההרגלים. מרוב השתוקקות, זה מגיע מספיק עמוק עד מקום ההרגלים.** הרי שקיים דבר כזה. ולענייננו, כל פעם שהאדם הבין דבר מה ואומר: "הבנתי אותו היטב, זה אמיתי מאוד, הלוואי... אני אומר לך, הלוואי, אבל מאוד קשה לי, מאוד מאוד קשה לי, אני מורגל... זה הסביבה, זה המשפחה, אין לי את היכולת. אני אומר לך את האמת", עליו לדעת שאין זה ענין של כן או לא. חסר לך דעת. **חסר לך הכוח לקחת ידיעה ושתיהיה כל-כך חזקה שתשכנע אותך בפשטות שחייבים לעשות ותעשנה.**

ויענו כל העם יחדיו נעשה ונשמע

אכן דעת אפשר לבנות. **דעת היא דבר שכאשר תשתמש בה, היא תתחיל להתחזק.** את היסוד הזה אומר ה'שפת אמת' בפרשת במדבר (תרמ"ח). הוא אומר שכאשר בני ישראל אמרו בהר סיני נעשה ונשמע, עדיין לא היתה להם דעת שלמה. ולכן הקב"ה אומר (ירמיה ב, ב) זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך, כי עדיין לא היתה להם דעת. ובכן, מה גרם להם לומר נעשה ונשמע? **אכן עדות היא לאהבה הקבועה בנפשות בני ישראל אליו יתברך ובאהבה כלולותיך, כלומר בזה הכל שווים. אף שאין לי עדיין את הדעת להבין את התורה**

א. ראה 'תולדות יעקב יוסף' פרשת בא: ומשל א' שמעתי, שאמרה אשה א' מק"ק מעזביו [קבלה בפי צדיקי הדורות שזו היתה הצדקנית מרת אדל בתו של הבעש"ט הק' זיע"א] בלשון רוסיא: יפה בחרנו לנו את א-להינו, אבל גם הש"י יפה בחר בישראל, שהרי פייבוש איש קל ומקדש הש"י וכו'.

קצת קשות להבנה. מבינים את המושג, אך שואלים: מה הפשט? העשייה הוא ארגז שאפשר להכניס בו את ההתעוררות? או שמא מדובר באיזו סגולה בעלמא? אך לדברי השפת אמת¹ יש לנו הסבר נפלא בזה. **אם האדם ידלה מתוכו את הכוח הנפלא של דעת, זה באמת ידבק אותו עם השי"ת, כי ידיעות התורה יחלחלו בו כל-כך עמוק שיכריחו אותו לעבוד את ה'.** אמר הרמב"ן: אתן לך עצה נפלאה לזה, והיא שתעשה פעולה לאור מה שאתה לומד, ולמשל, אם אתה לומד בטחון, תעשה פעולות של בטחון (כך קראנו לזה לעיל), **זה יעורר בלבך את ההרגש, כי על-ידי הפעולות אתה מכניס את הידיעות לתוך נפשך.**

פעולת הנתניה מחזקת את הבטחון

ובכן, כשאנו עוסקים בענין הבטחון ומבקשים לדעת מה הן פעולות של בטחון, הדרך הקלה להסביר מה זו פעולה של בטחון, יש לנו ב'**מאור עינים**' (פרשת ראה) וב'**שומר אמונים**' (מאמר הבטחון וההתחזקות סוף פ"ד) **שאחת מהפעולות שמחזקות את הבטחון בלב היא לפזר מעות לצדקה,** וסיבת הדבר פשוטה, כי כשהאדם מפזר מעות לצדקה, הוא חושב בלבו: אבל לא יהיה לי מספיק, ומה יקרה אם מחר לא יהיה לי? אכן זהו מהלך המחשבה הרגיל של כל אדם מן הישוב. ברם מה יקרה אם יחזור ויענה לעצמו: "**הרמב"ם** (מתנות עניים י, ב) אומר שאין האדם נעשה עני מן הצדקה, הקב"ה לא יעזוב אותי, הדבר הנכון הוא לתת לאנשים נזקקים", ויתגבר ויתן, **הלא הוא לוקח את מדת הקמצנות שלו**

חזקה, וכל אחד יכול לגלות מספיק דעת שיכולה לגרום לו לעשות את הדברים הקשים ביותר.

אכן כל זה נותן לנו הסבר יותר עמוק בצורך לעשות צעדים קטנים כשמקבלים קבלות, כי הנקודה היא לא רק לעשות עשיות אחרות, אלא **בעיקר רוצים שהבנת היהדות, הבנת ההשגחה פרטית, הבנת האמת והתורה, תהיה כל-כך חזק עד כדי שהעשיות ישתנו.** זהו העיקר. העיקר אינו לשנות את הפעולות. אמנם כן, הדבר פשוט שצריך לשנות את הפעולות כי צריך לקיים את מצוות העשה ואסור לעבור על איסורי לא תעשה, אבל הקב"ה רוצה שהאדם יהיה כל-כך מלא באהבה ויראה שלא יוכל לעשות עבירה וירוץ לקיים מצוה. ואיך נעשה האדם יהודי כזה? הוי אומר: כשהידיעות מפעילות אותו, וזה נעשה עם חיזוק הדעת, וחיזוק הדעת הוא דבר מעשי. שמעת שזה מה שצריך לעשות? תעשה אותו. זה נוגע לכל המצוות. **שמעת את החשיבות של איזו מצוה. אם פעם אחת תקיים אותה כדבעי, זה יתן לך כוחות נפלאים שתוכל שוב לקיימה כדבעי, כי הדעת נתחקה בך.**

אם תעוררו את האהבה עד שתחפץ

כך אמרו חז"ל **במסכת נדרים** (מא, א) דדא ביה כולה ביה. **כשיש לו לאדם דעת, יש לו הכל, כי אז התורה נעשית חלק ממנו.** וזהו באמת העומק של דברי הרמב"ן (האמונה והבטחון פי"ט) על עד שתחפץ (שה"ש ב, ז)². אם היתה לו לאדם התעוררות, הוא צריך להכניסה בחפץ. פעמים הרבה המילים

ב. הובא ב'קדושת לוי' פרשת יתרו ושבועות. בזה"ל: כשמגיע אל אדם אהבת הבורא או ראת הבורא ב"ה אזי תיכף יעשה מצוה ואז בזה מביא אהבה ויראת הבורא בצמצום. כי כל זמן שלא עשה מצוה יש לו מלחמות, אבל כשעשה עם זה היראה והאהבה מצוה אזי מביא בצמצום ובטל ממנו כל המלחמות. והנה מצוה שעושה הוא כמו כלי שתנוה בו זה התעוררות שמגיע לו מלמעלה זהו עד שתחפץ. כי החפץ הוא כלי.

מאוד יקר. אך הוא משיב לעצמו: אם אעשה מה שהקב"ה רוצה, הקב"ה כבר יעזור לי. כך הוא לגבי כל המושג של **אין אדם שומע לי ומפסיד** (דברים רבה ד, ה), דהיינו **כל פעם שיש לו לאדם נסיון אם לעשות את הדבר הנכון או לא**, הוא אומר לעצמו: רגע אחד, אם הקב"ה אומר לעשות כך, הוא בוודאי יעזור לי. וכך הוא הולך ועושה את הדבר הנכון. ובכן, **כשאתה עשית את ההחלטה שבגלל שאין אדם שומע לי ומפסיד אתה עושה את הדבר הנכון, עם החלק האחרון של העשייה, חיוקת את הדעת, וזה בוודאי יעזור לך לתורה ולמצוות ולכל העניינים**, כי זה עושה אותך בן אדם שכאשר הידיעות מגיעות אליו, יש לו כלים הרבה יותר חזקים שיחדרו ללבו.

קפיצה למים מחזקת את הבטחון

זהו גם המושג של הבא ליטהר מסייעין אותו (שבת קד, א) אשר אנו יודעים מהשל"ה הק' (עשרה הילולים, שער הבטחון) שמדובר באחד מיסודות הבטחון, כי הוא מוסיף הבא ליטהר יבטח שהקב"ה יסייענו. הרבה מהאופנים של הבא ליטהר מסייעין אותו, הם דוגמאות פשוטות ליסוד זה של עשיית פעולות של בטחון. ונסביר: ניקח את הגאון **הרב יוסף שלמה כהנמן זצ"ל - הרב מפוניבז'** - כדוגמא. הוא מגיע אחרי השואה ורואה שצריך להקים ישיבה כדי לחזור ולבנות את עולם התורה, אבל היכן הכסף? ובכלל, מי יבוא ללמוד בישיבה? ואיך יבנו כאן בניין? והוא קופץ למים. ובוודאי צריך להבהיר כאן במאמר המוסגר שלפני שהאדם יודע מה נכון, אין הזמן לקפוץ למים, כי יתכן שיקפוץ למים מחמת רצונותיו ודמיונותיו. אבל **פעמים הרבה מאוד ברורים שהם הדברים הנכונים, והאדם עושה פעולה של קפיצה למים. אינו יודע איך זה יתקדם, אבל כך הקב"ה רוצה.**

ומהפכה לנדיבות הלב, והרי הוא עושה פעולה של בטחון. עד כה הוא דיבר, עכשיו הוא עושה. הנה **לדבר זה יש השפעה גדולה עליו, מדוע? כי הוא מכניס את הבטחון עד כדי עשייה בפועל.**

זהו ההסבר למה שפירש הרמב"ם על הכל לפי רוב המעשה (אבות ג, טו), כלומר, אם האדם יכול ליתן פעם אחת אלף דולר ויכול ליתן אלף פעמים דולר אחד, יבחר באפשרות השניה, כי כך הוא מרגיל את עצמו שוב ושוב להכניס את ידו לכיס, להוציא דולר וליתן, **וכל פעם שהוא עושה כן, הוא מתגבר על מדת הקמצנות שלו ובכך הוא בונה צינורות במוחו שדרכן יעברו הידיעות שבמוחו ויתיישבו בלבו.** זה מה שהוא עושה עם עצמו. **כל פעם שהוא יודע על דבר מסוים שנכון לעשותו, אבל יש איזה דבר שמעכב בעדו ומקשה עליו לעשותו, והוא מתגבר עליו ועושהו,** הרי הוא עושה ניתוח לעצמו. **הוא בונה את הגשר בין מוחו ולבו.** זה מה שהוא עושה, כי זהו **כוחה של עשייה. כח הדעת מתחזק, ואח"כ כשידיעות אחרות נכנסות למוחו, יש בכוחו לעשותן למעשה** - כך צריך לעשות? בסדר, אני הולך לשנות. אני רואה בשולחן ערוך שעד כה עשיתי טעות, אני קם ומשנה. את הכוח לזה הוא מקבל מהתחזקות הדעת מרוב שהוא מקיים את מה שהוא לומד.

כך אמרו חז"ל **במסכת אבות (ג, יז) שמי שחכמתו מרובה ממעשיו, דומה לאילן שענפיו מרובין ושרשיו מועטין והרוח באה ועוקרתו והופכתו על פניו, וסיבת הדבר, כי מעולם לא נעשתה חכמתו חלק ממנו. אבל אם מעשיו מרובים מחכמתו, אזי כל מעט חכמה שנכנסת בו, יש בכוחה לחדור למעמקי נפשו ולשנותו לגמרי.**

ולא רק בנתינת צדקה הוא כך, אלא גם בנתינת זמן לשני. האדם טוען: הזמן שלי

כשאתה עשית אותה פעולה, עשית פעולה של בטחון.

כשאתה עשית אותה פעולה, עשית פעולה של בטחון.

מצות לערב על תנח ידך

הבה ניקח דברים שהעולם רגילים בהם, אבל בעוד קצת מחשבה, אפשר לקיימן הרבה יותר נכון. הקב"ה עוזר לו לאדם והוא הולך תחת החופה, ובכן, פעמים הרבה עדיין אין לו את השכל ורק עושה מה שכולם עושים, אבל כשהקב"ה עוזר... הרי צריך להבין מה עושים... יש כתובה ויש התחייבות. אך מה? הוא אומר: הקב"ה יעזור. אולי זה קצת דומה למה שאמר הרה"ק **רבי ישכר דוב מבעלזא** זיע"א שכאשר האב מל את בנו, אז הוא מגלה דעתו שהוא חפץ במילה שמלו אותו בהיותו בן שמונת ימים ועדיין לא היתה לו דעת ולא היה יכול להתנגד. אף כאן, פעמים הרבה יש שהאדם נכנס לחופה כי לא היה לו את השכל ורק עשה מה שכולם עושים, אבל מאוחר יותר בחיים, למשל, מצות לערב אל תנח ידך. זה שהאדם מצווה ונקראת בפי **חז"ל** מצוה רבה שהגם שכבר קיים מצות פריה ורביה², יביא עוד ילדים. יש לו כבר שנים עשר ילדים בלי עין הרע וחושב לעצמו: אין לי לחם לראשון ולשני, אני עושה חתונה ובר מצוה באותו זמן, מה התכנית? ואחד אומר לו: נראה לי שצריך לחשוב... אך הוא אומר: הקב"ה נתן לנו מצוה, ומאן דיהיב חיי יהיב מזוני, וכשנולד זכר, כיכרו בידו, וכך הוא ממשיך הלאה.

פעולות של בטחון עושות אותך בעל בטחון, לא רק מהטעם שאנשים אומרים: "הוא כבר ראה כל-כך הרבה ניסים, הוא ראה איך הקב"ה שלח לו עבור הוצאות הנישואין מפה ומשם..." זו כבר סוגיא אחרת. זוהי הסוגיא של זוכרת את כל הטוב שהקב"ה עשה לך. אך יש מה שאתה עשית,

כך! ההחלטה. ההחלטה שאתה עשית נותנת בך דעת נפלאה.

אותו דבר לגבי הלימוד. איך אצליח בלימוד התורה? הוא לקח חברותא, הוא שילם על זה, הוא התחיל איזה סדר בקול רעש גדול. הוא מקווה שלא יהיו לו בושות מדי גדולות. אבל הוא קופץ למים. אנשים קופצים למים למסור שיעור בין מנחה למעריב בבית הכנסת שלהם. אבל מה יהיה? הרי בערב יש הרבה ענינים לסדר בבית, ויש שמחות ושאר ענינים. לא מעניין אותי, אני מתחיל. **זה מה שנקרא פעולה של בטחון. הקב"ה יעזור. כל פעם שהאדם יודע שהוא עושה פעולה נכונה, יבטח שמסייעין אותו.** תן לי להתחיל את השיעור עם שני מקשיבים. **על האדם לזכור שכאשר הוא מסתפק אם לקבל על עצמו לעשות דבר טוב, ההחלטה שהוא מקבל אח"כ לעשותו, היא פעולה של אמונה ובטחון** וזה מה שמחלחל בלב.

לא המעשה עיקר אלא החלטת המוח

אולם צריך לשים לב שזה לא העשיה עצמה. אנו רגילים לומר שהעשיות פועלות זאת, כי לא תמיד אפשר להכנס לעומק הדבר. אך כשנתבונן יותר לעומק, והדבר נחוץ מאוד כדי שנוכל להוסיף עוד דברים על הרשימה, נראה שזה לא העשיה, אלא **זה החלק שבמוח הנצרך כדי שיוכל לעשות עשיה.** הן על כך דיברנו בתחילת דברינו - **באיזה חלק שבנפש האדם השתמש כשעשה את ההחלטה?** הוא התקשר בחזרה לפלוני והודיע לו: כן, אני מסכים. אני מקבל על עצמי. במה הוא השתמש כאן? בטלפון? לא, לא בטלפון. הטלפון הוא חתיכת פלסטיק. הוא השתמש בחלק שבנפש לעשות החלטה זו. אתם

ג. ראה אבן העזר סימן א, ח ובנו"כ.

אעשה את מה שלא נכון, לא אעשה ריבוי השתדלות, לא אעשה מעשה אסור, מדוע? כי אין אדם שומע לי ומפסיד... אפשר להתאפק מחמת יראה או כדי שלא לצער את הקב"ה, ואז זה יותר אמיתי. אבל יש לפעמים שהאדם מרגיש - זה מפוקפק, איני יודע, איני רוצה, ואיני עושה.

מדובר באותו כח ממש, כי זה אותו כח שמשעבד את האברים לידיעות שיש לו במוח, ולכן אפילו אם אתה עדיין במדרגה לשעבד רק מעט, כלומר בדבר שלא כל-כך קשה להתגבר עליו, סוף כל סוף אתה מחזק את הדעת שלך באופן נפלא.

בספר המדות להרה"ק **רבי נחמן מברסלב** זיע"א (בטחון אות יד) כתוב: **"על-ידי שתיקה יוכה לבטחון"**. אכן כן, כמה פעמים יש שהאדם צריך להתאפק מלצעוק או לדבר. הוא אומר לעצמו: לא נכון לדבר עכשיו, זה לא יעזור כלום, והוא שותק באומרו: הקב"ה כבר יעזור... **השתיקה בונה את הבטחון אם היא מיוסדת על מחשבה זו. הוא לוקח את המחשבה ומשתעבד אליה.** דרך זו והדרך ההפוכה, הן אותן כח, כי בשתייה הכוח הוא כח השעבוד, כאשר האדם אומר: אני מתנהג כפי מה שאני לומד.

אהרן עשה עצמו כדומם

דיבור נפלא יש מהגה"ק **רבי חיים מאיר יחיאל מאוסטרובצה** זיע"א ב'**מאיר עיני חכמים'** (מהדו"ת פרשת שמיני): "התורה מעידה על אהרן הכהן כאשר נלקחו שני בניו בחטף - וידום אהרן. ויש להעיר מדוע לא נאמר וישתוק אהרן? ויש לומר כי מצינו שהבריאה כולה מחולקת לארבעה חלקים דומם צומח חי ומדבר, והנה המדבר כשמציערים אותו, הוא מתקומם נגד המציערו לשלם לו כמפעלו, והחי כשמציערים אותו, על פי רוב אינו מתקומם

מכירים את המחשבה שיש לו לאדם לפני שהוא צריך להוציא מפיו את ה'כן? - כן... **הנה חלק זה הוא החלק שבנפש שנקרא דעת.** ומה כוחו של חלק זה? **כוחו הוא שהאדם מבין מה הוא עושה, הוא קולט מה משמעות ה'כן', ורואה את התמונה מספיק אמיתי/תורני, עד שהוא מקבל את הכוח הנפשי לומר את ה'כן'. על זה הוא בעצם מתרגל, להשתמש בחלק זה שבמוח ולקבל את ההחלטה.**

וכך הוא לא רק כשהוא אומר את ה'כן' לפלוני, אלא גם כשהוא עושה למעשה. כשהוא מכניס את ידו לכיס להוציא את הכסף, זה דורש ממנו דעת. הוא צריך שהבנה תהיה אצלו מספיק בהירה שתפעיל את כלי המעשה שלו.

חיווק הבטחון על-ידי שב ואל תעשה

ומה כל-כך חשוב להדגיש שאין עיקר הדבר העשייה עצמה, אלא **הכוח שגורם לו לעשות את העשייה?** פשוט מאוד, לצד ההפוך, היינו לענין הכוח שיש לו לאדם לומר 'לא'. **ההחלטה שבמוח להתאפק, משפיעה על האדם לא פחות מההחלטה לעשות, כי מדובר באותה גבורה נפשית.** למשל, כשיש לו לאדם נסיון לעשות ריבוי השתדלות. הוא רוצה להתקשר לפלוני כדי לדחוף אותו קצת. הוא חושב לעצמו: "כבר התקשרת אליו אתמול, הוא יודע, אך אתה חושש שמא ישכח. מדוע אתה חושש? הקב"ה מנהל את העסק. את ההשתדלות המוטלת עליך כבר עשית". אבל אז הוא מתחיל לרמות את עצמו - "לא! אני סתם רוצה להיות בטוח שהוא זוכר". צדיק! אתה יודע היטב שזה לא מעשה ישר, אך קשה לך להתאפק. אבל אם תתאפק, והיינו שתאמר: "יש לי ידיעה במוחי ויש לי לב שמושך אותי לכיוון השני, ואני הולך לעשות את הגשר בין המוח ללב ולא

בקנאה תאווה וכבוד חזקות בהרבה, ואם המצב פוגע בקנאתו או בתאוותו, הוא מאבד את עשתונותיו ומתחיל לפעול כמו בעל חי ואף יותר גרוע. הוא מתחיל לפעול כמדבר בצורה הבלתי טובה שלו. נמצא שהתשובה לשאלה מדוע זה תוכנן ככה היא, כי הדעת אם אין מעבדים אותה, היא פועלת בכיוון ההפוך, ולכן האבן שאין לה דעת, אין לה בחירה, והמדבר שיש לו דעת, יש לו גם את הצד שכנגד ולכן הוא שרוי במלחמה בין הצדדים.

מותר האדם מן הדומם

אך האמת שזה יותר עמוק, וכדי להסביר, נקרא עכשיו את הדעת בשם 'שכל'. ראינו שאחד מהחילוקים בין חלקי הבריאה הוא בדרגת השכל שיש להם. הדומם יש לו את השכל המועט ביותר, לצומח יש קצת יותר שכל, לבעל חי עוד יותר, ולמדבר יש שכל רב, וכיון שיש לו שכל, הוא צריך לבחור בין שני צדדים. אך יש עוד חילוק ביניהם. ניקח את המושג שנקרא עשייה, הכוח לקום ולעשות איזה דבר, כגון לקחת מסור ופטיש ולבנות שולחן. הנה אף בזה הם מחולקים. הדומם אינו יכול לעשות שום דבר. אף לזוז אינו יכול. הצומח כבר יכול לזוז קצת. הוא צומח וגדל, מתרחב ומתפשט. הבעל חי יכול עוד יותר. יש לו ידיים ורגליים ויכול לרוץ ולטפס ולעשות כפי מה שטבע בו הבורא. והמדבר הוא החזק ביותר בעשייה. הן כל בנייני הענק והאניות הגדולות נבנו על-ידי בני אדם. הקב"ה נותן במדבר את כח העשייה וכך הוא יכול לקיים את התפקיד שהטיל עליו - ליישב את העולם. יש צומח, יש מים, עכשיו קום וזרע תבואה ונטע עצים ובנה בנינים, ובכל הדורות כל בני האדם עסוקים יומם ולילה בעשייה.

והנה מקופיא שני החילוקים נראים כחילוקים נפרדים, החילוק האחד הוא

נגד המצער, אלא צועק מכאבו ובורח להנצל מן הצער, והצומח כאשר לוחצים אותו או חותכים אותו, אין בידו לצעוק ולא לברוח, אלא צורתו משתנית ורואים כי נתקלקל ונשתנתה צורתו. מה שאין כן הדומם כשדוחקים אותו וחותכים אותו, לא ניכר שום שינוי בצורתו. האבן תישאר אבן כשהיתה ואין שינוי בעצם תוארה. ועל כן נאמר וידום אהרן, שנעשה כמו דומם בעת שקרהו האסון הנורא במיתת שני בניו, ואפילו צורתו לא נשתנתה, וגם מחשבותיו והרגשותיו היו כבראשונה, כי לא נתרגו ממשפט ה', כי ידע כי צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו".

אולם מה שיש לשאול הוא: מיהו הדרגה העליונה ביותר מבין הנבראים? - המדבר. ומיהו הדרגה הנמוכה ביותר? - הדומם. אם כן מה באמת הפשט? האם תוכננה הבריאה באופן כזה שהדומם יהיה במדרגה הגבוהה ביותר של קבלת יסורים באהבה והמדבר יהיה במדרגה הנמוכה ביותר, והדרך היחידה של המדבר לקבל יסורים באהבה תהיה על-ידי שיעשה עצמו כדומם?! לכאורה הסברא נותנת שיהיה להיפך! אכן התשובה פשוטה שהאבן אין לה בחירה. היא דוממת במהותה ואינה יכולה להשתנות. אך **האדם הקב"ה נתן לו דעת** ולכן יש לו תמיד שני צדדים. **הוא צריך לבחור בין שתי ידיעות איזו מהן תשלוט על לבו**. אותו כח שקיים בצד הקדושה שהידיעה של תורה תשתלט עליו באופן שיתפעל ממנה ויתחיל לשנות את עשיותיו, קיים גם בצד השני שכאשר יתכנס בו ידיעה אחרת, כגון שנפטרו בניו, לא יחשוב על השי"ת ועל תורתו, אלא יסתכל על זה כעל מקרה, אותה ידיעה תשתלט עליו ויתרגו ויתחיל לצעוק.

הדבר תלוי בשאלה איזו ידיעה יותר חזקה אצל האדם. אכן אם האדם לא עבד על עצמו, הידיעות החיצוניות ששורשן

בפסוק האחרון - ה' אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ. כי **האדם מבין שכל הכוח הזה שקיבל הוא כדי שיוכל להכניס אלוקות בעולם.**

פירושו של דבר **שהקב"ה נתן שכל לאדם** ומעתה הוא יכול לתפוס מהו בורא כל עולמים, הוא יכול לתפוס מהו דף גמרא, הוא יכול להבין אלוקות, הוא יכול לקבל הבנה לביל הסדר. אבל **השכל אינו מספיק. הקב"ה נתן לו גם דעת וגם את כלי העשייה. הוא נתן לו את הכלים לקחת את כל הידיעות וההשגות ולהכניסן אל תוך הבריאה.** שיוכל לדבר אודות השי"ת ושיוכל לדבר על כך עם אחרים, ושננתם לבניך, ולכבוש את לבם. הוא עומד כאן ומדבר עם בנו ומעורר בו התפעלות. **כשהבעש"ט הקי** קיבל את השבת בשדה ובעלי החיים קמו על רגליהם, הסבירו **הצדיקים** (בית אהרן פרשת בא ועוד) שהמקום כל-כך נודרך שאפילו בעלי החיים הרגישו את האור והקדושה ונעמדו על רגליהם. הן כך אנו אומרים בקבלת שבת - ירעם הים ומלואו, יעלו שדי וכל אשר בו, אז ירננו עצי היער.

אמור מעתה: אתה יודע למה ניתן לו לאדם הכוח של ותחסרהו מעט מאלוקים? כדי שיוכל לעשות ה' אדוננו מה אדיר שמך בכל הארץ. אבל אם אין האדם משתמש עם הדעת להכניס את השכל בעשייה, אזי באמת אינו מובן מדוע הוא קיבל כזה כח אדיר מה שלא קיבלו בעלי החיים. איזה צורך יש שיהיה לו שכל ותחסרהו אך מעט מאלוקים.

זהו באמת עומק טענת המלאכים כשהתנגדו לבריאת האדם. הם טענו: מדוע צריך לברוא אדם עם כזה כח כביר? בשביל מה? כדי שיוכל לנגוס בסנדוויץ? מדוע אתה נתן לו כל-כך הרבה שכל, כדי שיוכל למסור שיעור בפוליטיקה וכולם ילקקו את אצבעותיהם?! מדוע? והתשובה היא: לא,

בדרגת השכל והחילוק השני הוא בדרגת כח העשייה. אך כמה שאנו מבינים שיש מושג שנקרא דעת אשר הוא הממוצע והמחבר בין השכל לעשייה... שכל לבדו פירושו שהוא יכול להבין איזה דבר, עשייה לבדה פירושה שהוא יכול להניע את ידיו ואת רגליו, דעת פירושה שהוא לוקח רעיון... הוא אומר: כאן צריך להקים בנין, יש כאן נהר ואנשים ירצו לגור פה. ואז הוא מתרגם את הרעיון ומביאו לידי מעשה. הוא אומר: מה צריך לעשות כאן? צריך לדבר עם פלוני ופלוני, צריך לחפור כאן, צריך לגייס קצת כסף. וכך הוא לוקח את שכלו, את כל מחשבותיו ורעיונותיו, ומחשב מה צריך לעשות כדי שהבנין יוקם, והרי הוא משתמש עם כל חלקי הנפש המביאים לידי עשייה.

כוחה של דעת ותכליתה

נמצא ששני החילוקים בין המדבר והדומם, אינם שני חילוקים נפרדים, אלא הקב"ה עשה דבר כזה: הדומם ממלא את תפקידו על-ידי שהוא עומד על עומדו. לא נדרש ממנו שום דבר אחר ולכן יש לו שכל/אלוקות כפי מה שנצרך לו בשביל להיות דומם, וככל שהדרגות של הנבראים עולות, צומח חי מדבר, הקב"ה הניח יותר אלוקות, יותר רוחניות, יותר יכולת. כך יש **בתהלים** (מזמור ח'): "מה אנוש כי תזכרנו?". האדם מתפלא: מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו, ותחסרהו מעט מאלוקים. נתת לו אלוקות במדה גדושה, וכבוד והדר תעטרהו, תמשילהו במעשי ידך כל שתה תחת רגליו, צונה ואלפים כולם וגם בהמות שדי, צפור שמים ודגי הים וגו'. הוא שואל בהתפעלות: כאלה כוחות נתת לאדם?! שישגי דברים, שיבין דברים, ושיוכל להוציא אותם לידי מעשה ולשלוט על כולם, על הצומח ועל בעלי החיים, שכולם ישמשוהו! אבל ההתפעלות מקבלת את ביטויה הסופי

בחיים, אני רואה את מאור פניך, אתה מגיע לבית המדרש ולומד עם החברות שלך כאילו לא היה. אני אומר לך את האמת, זה ממש כובש אותי.

מה זה הדבר הזה? זה דעת שחוזרת וניעורה. פירושו של דבר **שיהודי זה זכה לדעת מפני שעשה בתחילה פעולות קטנות של בטחון והקב"ה נתן לו את הכוח הזה במתנה שלא יתפעל מהצורה החיצונית, כי אם מהתורה ומקרבת האלוקים**, וכיון שיש לו דעת, לכן הוא מתנהג ככה. והרואה אותו בבית המדרש אומר לו: אני לא היתה לי כלל דעת, אבל **כשאני רואה איך אתה עושה את זה, הרי זה מעורר בי את הדעת, כי אני אומר כזה ראה וקדש, כך צריך יהודי להראות**. זהו דדא ביה כולה ביה, **כי כשיש לו לאדם את זה, הוא נעשה יהודי ירא שמים**.

ובחזרה לענייננו, היסוד בנוי על כך שזה לא רק כשאתה עושה, אלא גם כשאין עושה. ואולי אפשר להוסיף שיתכן שאהרן הכהן זכה להגיע למדרגת וידום, כי קודם לכן שתק. פירושו: דעת אחת גוררת דעת אחרת, כפי שראינו בדברי ה'שפת אמת' (במדבר). **כשאתה מתחיל לעשות לפי ערכך ומקיים מה שאתה לומד, הקב"ה יתן לך במתנה את הכוח שתוכל להמשיך לקיים, ושתקבל עוד דעת, עד שתהיה לך כל-כך הרבה דעת שהיא תכבוש את לך לגמרי**. זה קרוב למה שאמר הגרי"ז מבריסק זצ"ל שכר בטחון בטחון. **אם יש לך קצת בטחון, הקב"ה יתן לך עוד בטחון**.

מצוות הפסח וערב פסח

והנה ענין זה נוגע גם כעת כשאנו מבינים עצמנו לפסח ויש הרבה מאוד עשיות, בין בחלק של סור מרע, בין בחלק של עשה טוב, עם אכילת מצה שמביאה דעת, כפי שכתוב **בכל הספרים** שחיטה היא

לא בשביל זה. אך **אני נותן לו את השכל והדעת, כי על-ידי הכלים האלה הוא יכול להכניס אלוקות לתוך העשייה**.

הנשמה הופכת את הגוף לדומם

כשאנו אומרים שאהרן הכהן עשה עצמו כדומם, אין פירושו שנעשה כמו אבן, אלא הפירוש הוא שמה שנותן מן הגוף שלא נתפעל מהגילוי אלוקות של ראש חודש ניסן - היה אבן. המאורע של מיתת בני אהרן הרי היה בר"ח ניסן, ואז קרה הדבר הזה: **הידיעה של התורה והבהירות שהקב"ה הוא טוב ומטיב ושכך היה צריך להיות לקיים ובקרובי אקדש, כבש את לבו עד הסוף. היתה לו דעת שלימה, ובגלל שהיתה לו דעת שלימה**, אין פירושו של דבר שחלק ממנו אינו משתף פעולה ושמבפנים לא התפעל... מבחוץ שתק, אבל מבפנים הוא בוער... לא!! - וידום. הוא אבן. **הגוף נעשה כאבן. כשהנשמה כובשת לגמרי את הגוף, הוא נעשה כאבן**.

הקב"ה אומר כך: **אם האדם יעשה עוד ועוד פעולות לזכך את עצמו, אזי כשיקרה לו איזה דבר, במקום שהמצב החיצוני יפעיל אותו וירגיש שבור מזה שלא הלך כפי שרצה ויחשוב על כל הצרות שתתפתחנה בגלל המצב הזה, הוא יתפעל מן האמת, שהקב"ה נמצא אתו ואם כן הכל טוב. הוא יתפעל כל-כך עד שהגוף ידום, כלומר יהיה כאבן**.

הדעת חוזרת וניעורה

עכ"פ מכל זה אנו מבינים מהו חכ הדעת. פעמים הרבה יכולים לראות אחד שידוע לכל שהוא שרוי במצב מאוד מורכב ומחזיק איתן. כל המדבר אתו אומר: את האמת אומר לך, במקום לחזק אותך, אתה מחזק אותי. אני רואה איך אתה מקבל את מצבך, אני רואה איך אתה ממשיך להתקדם

משקר בעצמי? אולי יש אנשים שנמצאים בדרגה כזו להודות לה' גם במצבי חושך. אבל אני עדיין אינני שם. אכן יודע תדע שזוהי המצוה שתאמר הגם שאינך מרגיש, כי **על-ידי שאתה אומר שוב ושוב, אתה מעורר בנשמתך את כח הדעת.** הן במוחך אתה יודע שהקב"ה מנהל את העולם, אך אינך מרגיש, ובכך, **זוהי הדרך להתחיל להרגיש. הוא אומר בפיו: אני מודה לה'.** בתוכו הוא מחייך ואומר: על כל הגויים צרות כאלה. אבל הוא הוא אומר בפיו: אני מודה לה', תודה לך ה'. עוד פעם ועוד פעם. אבל תבין מה שאתה עושה, תבין שאתה צריך להרגיש ככה, ואם בתחילה אתה אומר זאת כבדיחותא, בסוף זה ייהפך אצלך לאמת ותתחיל להרגיש ככה.

זה לעומת זה, כמה אנשים יש לדאבוננו שחזרו על איזה דיבור בצחוק פעם אחר פעם, עד שזה נהפך אצלם לדבר אמיתי. הוא אמר: אינני לץ, אך מדי פעם אני מתלוצץ. וכך התלוצץ שוב ושוב, עד שנעשה לץ. ואם כך הוא בצד השני, כל שכן בצד התורה, כי מדה טובה מרובה. **אם אתה אומר, זה חודר לך בלב, האמנתי כי אדבר, למה? כי יש בך הכוח שמוחך יכבוש את לבך,** כי המוח שליט על הלב. הקב"ה ברא את האדם באופן זה, כך כתב בעל התניא. **אך על האדם לעורר זאת, והעשיות יש בהן כח עצום לעורר את הדעת, ואז האדם מרגיש את האמונה ובטחון ומשתמש בהם למעשה, והוא מתמלא שמחה שהקב"ה הוציא אותו ממצריו.**

הדבר שמביא דעת באדם, והאדם באמת רוצה לזכות שתהיה לו דעת ביציאת מצרים. הוא רוצה שסיפור יציאת מצרים תאיר את נשמתו, סיפור מלשון ספיר. ובכך, **יסוד הדבר הוא - עשה! עשה, אבל עם המחשבות הנכונות. קח מחשבה ותכניס אותה במעשה. זה מה שיבנה אצלך את הדעת.**

הרבה פעמים האדם נמצא במצב שהוא מתכוון ומתכוון. שואלים אותו: נו, אתה כבר עושה משהו? והוא משיב: רגע! עוד לא סיימתי, עוד לא סיימתי לחשוב. תן לי עוד שבוע לחשוב. **אם תעשה בלי להתמהמה, זה מה שיגרור עוד שכל ועוד אור.** לכן אומרים לו לאדם: אם אתה רוצה לעשות סור מרע עם הנשמה? **תעשה סור מרע באופן גופני. תזיע.** אתה רוצה לעשות סור מרע? תאפה מצות, תנקה לכבוד פסח, **ותחשוב בשעת מעשה שאתה פועל עם נשמתך ושאתה בוטח בריבוננו של עולם.** אכול מצה, אכול מרור, ספר את הסיפור.

האמנתי כי אדבר

כך פירשו הצדיקים האמנתי כי אדבר. **דיבורי האמונה מחדירים אמונה.** האדם טוען: אבל עדיין אינני אוחז שם. ובכך, כמה פעמים יש שהאדם בעת צרתו כל-כך עצוב וכלוא בתוך עצמו, ואחד בא אליו ואומר לו: אמור בפיו שאתה מודה לריבוננו של עולם על מצבך. אומר הלה: אבל אין זה אמת, איך אוכל לומר שאני מודה לו ואני

עוני

ספירת העומר

יום ראשון פרשת אמור (קדושים בחו"ל) - ל' ניסן תשפ"ב

כריתות ברית עם הקב"ה על-ידי ספירת העומר

שמעשה בשר ודם נאים). אמר לו [טורנוסרופוס]: למה אתם מולים (למה לכם לשנות מהצורה שעשה הקב"ה)? אמר לו [רבי עקיבא]: אף אני הייתי יודע שאתה עתיד לומר לי כן (כלומר, ידעתי מתחילת דבריך שאתה רוצה לנהל אתי ויכח ולהוכיח לי מחיתוך הערלה שמעשה בשר ודם נאים משל הקב"ה), לכך הקדמתי ואמרת לי כן מעשה בשר ודם הם נאים משל הקב"ה (כלומר, הצדק אתך). [אמר רבי עקיבא]: הביאו לי שבולים וגלוסקאות, אמר לו [טורנוסרופוס]: אלו מעשה הקב"ה ואלו מעשה בשר ודם, אין אלו (הגלוסקאות שהן מעשה בשר ודם) נאים?! הביאו לי אניצי פשתן וכלים מבית שאן, אמר לו: אלו מעשה הקב"ה ואלו מעשה בשר ודם, אין אלו נאים?! אמר לו טורנוסרופוס (לאחר שראה שאינו יכול לנהל עמו ויכח כי הוא מודה לו בטענתו): הואיל שהוא חפץ במילה, למה אינו יוצא מהול ממעי אמו? אמר לו ר' עקיבא: ולמה שוררו (חבל הטבור) יוצא בול לא תחתוך אמו שוררו! ולמה אינו יוצא מהול?! לפי שלא נתן הקב"ה לישראל את המצות אלא כדי לצרף בהן, לכך אמר דוד (תהלים יח, לא) אמרת ה' צרופה וגו'.

מבוארת תשובתו של רבי עקיבא שבודאי הקב"ה חפץ במילה, אך **רצונו שאנו נתקן את עצמנו**, היינו שניווולד בלתי

אל תהי מצות העומר קלה בעיניך

איתא במדרש: לעולם אל תהי מצות העומר קלה בעיניך, **שעל ידי מצות העומר זכה אברהם לירש את ארץ כנען**. הדא הוא דכתיב (לך לך יז, ח) ונתתי לך ולזרעך אחריו, על מנת - ואתה את בריתי תשמור, ואיזה זה? - מצות העומר. ודיברו כל הצדיקים בביאור דברי המדרש, כי לכאורה יפלא היכן מוזכרת שם בפסוקים מצות העומר, והלא הם מדברים במצות ברית מילה ותו לא מיד. ואמרו **הצדיקים** שמכאן שמענו שיש קשר הדוק בין מצות העומר לברית קודש.

אמרת ה' צרופה

ונביא במסגרת זו מדברי תורתם בביאור הענין ובהבנת העבודה המוטלת עלינו, על פי דברי **המדרש תנחומא** (פרשת תזריע): שאל טורנוסרופוס הרשע את ר' עקיבא איזה מעשים נאים, של הקב"ה או של בשר ודם? אמר לו [רבי עקיבא]: של בשר ודם נאים. אמר לו טורנוסרופוס הרשע (שלא ציפה לתשובת רבי עקיבא): הרי השמים והארץ, יכול אתה לעשות כהם?! אמר לו רבי עקיבא: לא תאמר לי בדבר שהוא למעלה מן הבריות, שאין שולטין בהן, אלא בדברים שהן מצויין בבני אדם (כי באלה ענית לי

כשהאדם עצמו מתקן את מידותיו. הוא נולד במידות שאינן מתוקנות ותיקן אותן.

הן אף אנו כשנראה אדם מתוקן במידותיו ופניו מאירות, כשנדע שלא היה כך בעבר, אלא עבד והתייגע עד שהגיע לכך, נעריך אותו פי כמה וכמה. מעשה בני אדם יותר נאה כי הוא בא בעמל וביגיעה, ומפני שהוא מגלה את כוחו של הקב"ה, שהרי לבדו לא היה האדם יכול, ומוכרח שהיה קרוב אל הקב"ה והתבטל אליו והיתה לו 'פרוטקציה' אצלו. לאדם כזה כל אחד מאתנו רוצה להתקרב.

הנה הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק זיע"א היה אומר שהגה"ק מצאנו זיע"א היה מעיד על עצמו שהיה בטבעו קמצן גדול, ומידת פורנותו כפי שנתגלה מצדקותיו ומעשי החסד שלו^א, באה על-ידי עבודה ויגיעה מרובה. ובכן, איך נעשה הדבר? - על-ידי שדיבר עם הקב"ה ומתוך הכרה שרק הקב"ה יכול לעזור לו, ולאט לאט התהפך לבו. הוא אשר אמרנו - מעשה בשר ודם נאים בהרבה...

אומר רבי עקיבא לטורנוסרופוס הרשע: אתה שואל אותי למה ברא אותנו הקב"ה בלתי מולים? פשוט מאוד! כי רצונו וחפצו שהיהודי יעבוד בעצמו כדי להיות יהודי שמור בבריתו. יכול היה לברוא את האדם בלי תאוות ויצר הרע, אך לא זוהי התכלית. רצונו שיהיה לו קשה ויצטרך להתאמץ ולדבר עמו ואז יעזור לו ויהיה נאה ביותר.

יסוד ספירת העומר

והנה יסוד זה הוא ממש יסוד ספירת העומר, כידוע שיסוד ספירת העומר הוא

מושלמים ונצטרך לעבוד ולהתייגע הרבה כדי להשלים את עצמנו, כי זה יצרף אותנו, כלומר שעל ידי כן נזכה לשכר שאנו שילמנו בעדו, ונקרא בפי הספרים שלא יהיה כנהמא דכיסופא.

קנין כספו הוא

ונבאר: כשהאדם מקבל משהו בחינם, אין הוא מחובר אליו ואינו מקבל ממנו חיות, כי הוא מרגיש כאילו הוא מובן מאליו. וכפי שהזכרנו בשם הגה"צ רבי אביגדור מיללער זצ"ל שאוויר הנשימה הוא המתנה היקרה ביותר, אך מפני שאנו מקבלים אותו בחינם, אין האדם מכיר את חשיבותו ואין לבו מתפעל ממנו. רק כשהוא מקבל איזה מעמד, או מרוויח קצת כסף, או זוכה למעט כבוד, רק אז הוא נעשה מלא חיות ונותן הודיה להקב"ה, וכל-כך למה? כי הוא עבד בשביל זה. הוא השתדל מפה ומשם עד שקיבל (כך הוא מרגיש עכ"פ).

אף כאן, אילו היה האדם נולד שלם, לא היה מקבל מזה חיות ואף לא שכר ותענוג. לכן גזר הקב"ה שייולד בלתי מושלם, וכל יום הוא צריך לעבוד כדי להשלים את עצמו עוד ועוד. ולהקב"ה יש סבלנות, הוא מאריך אף, והרי הוא ממתין לאדם עד שישלים את עצמו.

עבודת יד משובחת

לזה התכוון רבי עקיבא בתשובתו, וכך אמר לו: אתה שואל אותי איזה מעשה נאה יותר, של הקב"ה או של בשר ודם. את האמת אומר לך - של בשר ודם. כלומר, יותר נאה הוא עבודת יד, יותר נאה הוא

א. כידוע מרוב העובדות והסיפורים על פזרונו לאבינוים עד שלא היה מותר פרוטה בכיסו, וכמסופר שפעם לאחר שכבר נגמרו לו כל מעותיו ולא היה לו מה ליתן לעני, נתן לו את הספרים שקיבל מחותנו, ורץ אחריו להודיע לו שערכם רב ושלא ימכרנו בזול, ועזרתו בקודש הרבנית ע"ה תבעה אותו לדין תורה אצל הרה"ק מראפשיץ זיע"א.

יש להוסיף על זה כפי הידוע שרבי עקיבא עצמו לפני שהתחיל ללמוד שונא היה תלמידי חכמים, כמו שאמרו חז"ל שאמר: "מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור" (פסחים מט, ב). אכן כן, זוהי בריה נאה. כל-כך היה שונא תלמידי חכמים, ובסוף מה נעשה ממנו? - התנא רבי עקיבא, רבו של רבי שמעון בר יוחאי. מאדם כזה רואים פי כמה וכמה מה זה יהודי ומה זה הרבונן של עולם, ולכן הוא יותר נאה ממי שנולד מתוקן במידותיו.

בקרוב הגויים אפשר לראות שני מיני אנשים, אפשר לראות מי שנולד עם המידות המושחתות ביותר ואפשר לראות חסידי אומות העולם. אך כשאתה רואה בחור או אברך שיש לו כל מיני נסיונות ושומר על עצמו שלא להכשל, הראית דבר נאה מזה בעולם? טורנוסרופוס לא הבין זאת, כי לא היה יכול לראות בעיני שכלו איך האדם מתהפך. לכן שאל: מה נעשה יותר, מעשה הקב"ה או מעשה בשר ודם? אמר לו רבי עקיבא: אינך יודע מה זה יהודי, ולכן אינך מבין שהקידוש ה' הגדול ביותר הוא כאשר שם שמים מתאהב על ידו של מי שבתחילה לא היה כזה. אלו זוכרים אותו מילדותו, זוכרים שהיה שובב גדול. הוא הפך ושיבר ופגע כי מדותיו לא היו מתוקנים, ועכשיו הם מפליאים אותו בראותם איך השתנה מן הקצה אל הקצה. והאמת שאף עכשיו אינו מושלם עדיין, כי כל עוד הוא חי על פני האדמה, בוודאי אינו מושלם, וזה יפיו וזה הדרו, להשוותו למה שהיה בעבר. ראה איך היה נראה לפני חמש שנים ואיך הוא נראה היום. היודע אתה מה זה שהאדם מרגיל עצמו היפך תכונותיו? אין דבר נאה מזה!

ובתורתו יהגה יומם ולילה

לרשע לא היה מה לענות על זה. הקב"ה רצה בכך דווקא, כי כך האדם משלם

שהאדם מתקן את מידותיו. יש לו לאדם תכונות רבות אשר כל אחת מהן יש בה רע וטוב, ועליו לברר אותה. ולמשל, אם יש לו לאדם כח של אש, צריך הוא להשתמש בה לתפילה וללימוד בהתלהבות, לחמימות בשעת עשיית מצוה וכו'. אבל הוא צריך לברר אותה, הוא צריך לדעת להדליקה ולכבותה כל פעם לפי הצורך, כי מחמת כח האש במהרה יוכל לבוא לידי כעס במהרה, ולהתחיל לבעור בפנים כשישמע איזה דבר, או כמו כן להזדעזע כל כולו כשמשוהו לא ילך כפי רצונו.

הן מאוד מאוס הוא כשרואים את האדם משתמש במידותיו שלא על דרך הטוב. האדם מבזה את אחרים, או מתכבד בקלונם, או לוקח הכל לעצמו. אין זה מחזה נאה. כל בר דעת כשרואה את זולתו עם מידות מושחתות, הוא מקבל סלידה. אמר על כך רבי עקיבא: אולי כשאתה מסתכל עכשיו זה נראה לך מכוער, ולכן טוען אתה למה ברא הקב"ה את האדם עם מידות כאלה? הרי עולם נאה כל-כך ברא, אילנות ודשאים, ימים ונהרות, ואפילו פרצוף האדם, מלא יופי וחכמה, מה ראה שברא את האדם עם מידות שאינן מתוקנות? למה צריך לראות ילדים חוטפים אחד מהשני ופוגעים זה את זה? הרי נעים כל-כך ונחמד לראות אדם עם עדינות וזון! אבל באמת יותר נאה הוא כשהאדם נולד עם מידות שאינן מתוקנות.

נאו לחייך בתורים

טורנוסרופוס הרשע שאל מרבי עקיבא: מה נאה יותר, מעשה הקב"ה או מעשה בשר ודם? אמר לו רבי עקיבא: אני אומר לך מה נאה יותר, יותר נאה כשנולדים מכוערים ומתייפים. כך ניכר כוחו של הקב"ה פי כמה וכמה.

שנטהרו ישראל מאז מטומאת מצרים כנודע מהזוהר הקדוש (אמור צו, ב) שבעה שבועות כענין ז' ימי הנדה הם, **ולכך אומרים אז מסכת אבות כדי לראות ולהבין כל המדות טובות הנזכרים שם ולכסוף ולהשתוקק מתי אעשה כן גם אני ולשוב בתשובה שלימה לפני ה' יתברך.**

ובשערי קדושה (ח"א ש"ב) למוהר"ר רבי חיים ויטאל זיע"א כתב: **"המידות אינן ממצוות התורה, אבל הן ההכנות העיקריות לתרי"ג המצוות, ולכן צריך האדם להיזהר מהמידות הרעות יותר מקיום המצוות עשה ולא תעשה. כי כשהיו לאדם מידות טובות, בנקל יקיים את כל המצוות"**.

סיבת הדבר, כי מי שיש לו מידות טובות, לבו רך, ואוהב לגמול חסד לאחרים, ויכול לוותר על שלו בשביל אחרים ובשביל לעשות נחת רוח לבוראו. אל תהי מצות העומר קלה בעיניך, כי היא זו שגורמת לאדם להיות יותר מעודן ומזוכך, ורק אז התורה שיקבל בשבועות תיעשה קנין בנפשו והמצוות יפעלו בו את פעולתן.

אני א-ל ש-די התהלך לפני והיה תמים

עוד איתא שם במדרש שעל-ידי מצות העומר זוכים לארץ ישראל, וכבר ידוע לנו שארץ ישראל כוונתה בחינה של דביקות בה', ונמצא שהתורה וארץ ישראל שתיהן מביאות אותנו לאותו מקום.

ונבאר יותר: ב"גנזי ישראל"^ב (לך לך) מובא דבר נפלא: ידוע השם ש-די יש לו שני מיני הוראות, האחת כפי שפירש רש"י (בראשית מג, יד) ו-א-ל ש-די שאמר לעולמו

ביגיעה ומקבל שכר משום שקנה אותן, וכדאיתא במסכת ע"ז (יט, א): כתיב בתורת ה' חפצו, וכתיב ובתורתו יגה יומם ולילה, משמע תורה דיליה היא. כאן קודם דעסיק כאן לאחר דעסיק. הוי אומר: קודם ששילם עליה, אין התורה שלו. רק לאחר ששילם עליה, היינו שהתייגע בעבודה, אז היא נעשית קניינו ונקראת שלו, ואז הוא מתעלה על ידה וכל המסתכל עליו רואה האדם שהתורה פועלת בקרבו. אילו היה הקב"ה בורא אותו מושלם, לא היה קונה את התורה, כלומר, לעולם לא היה משלם עליה ולא היה מגיע לידי כך. דווקא משום שנברא עם מידות שאינו מתוקנות ועבד והתייגע בעסק התורה, דווקא מפני כך יכולים לראות עליו איך שמצד אחד רגליו נטועות בארץ ומצד שני התנהגותו מעוררת התפעלות. עכשיו כל אחד עומד משתאה נוכח התנהגותו ופולט בפליאה - הן עד לפני כמה שנים פרא אדם היה. פלא מפלאי הבריאה הוא.

דרך ארץ קדמה לתורה

זוהי ספירת העומר, ועל זה אמר המדרש: לעולם אל תהי מצות העומר קלה בעיניך. כשהאדם סופר ספירת העומר, הוא צועד בדרך תיקון המידות. בפסח הוא נולד מחדש, אך עדיין אינו ראוי לקבל את התורה, וכדי שיהיה ראוי לקבל את התורה, עליו לתקן את מידותיו. כך כתב ה'חידושי הרי"ם': **ימי הספירה באו לתקן המידות.** וזהו דרך ארץ קדמה לתורה, שבשבועות אלה צריך האדם לעסוק בדרך ארץ כדי שיהיה ראוי לקבל את התורה. וכן כתב **ה'אוהב ישראל'** זיע"א (ר"ח אייר): טעם אמירת פרקי אבות בין פסח לעצרת הוא כי **בימים האלו מחויב כל איש ואיש מישראל לטהר את עצמו בימי הספירה** כמו

ב. להרה"ק רבי ישראל מטשארטקוב ז"ע.

הסטריימל והבעקיטשע שלו וכו'), ובפנים הוא להיפך ממש, הוא כל-כך אינו שלם, עד שהוא מרגיש שהוא מוכרח להיות רצוי לכל אחד. וכן הוא במידת הנצח, נצח דקדושה הוא מה שהאדם מנצח את הרע, והפסולת של מדת הנצח היא מה שיש לו לאדם תאות הניצוח ונאחז בשקר בכל כוחו כדי להראות לכל שהוא הצודק. וכן הוא בכל המדות, **ועבודת האדם היא לברר את המידות, לסלק את הרע ולהשאיר את הטוב**, וזהו התהלך לפני והיה תמים.

אומר הקב"ה לאברהם: הסתכל על העולם, אני רוצה שתראה שהוא נברא עם ערלה. כך בראתיו וזה התוכנית שלי. יכול אני להראותך לך בכמה אופנים, אך אחד מהאופנים הניכר בנקל, הוא המילה. תשכיל מזה ותבין שכך הוא העולם. רבי עקיבא אביא לזה דוגמא מהשבליים והגלוסקאות כדי להראות שהאדם נברא באופן זה, תכונותיו נבראות באופן זה, ואפילו הצומח נברא באופן זה. זהו השם שד-י לפי הפירוש הראשון - שאמר לעולמו די. כך העולם נברא באופן שצריך לעבוד. אבל כשהאדם עובד ומסיר את הקליפה, אזי הוא זוכה לשם שד-י בפירושו השני - לשידוד מערכות. העולם נברא לכתחילה באופן זה, שכאשר יסירו את ערלתו, יעשו לו ניסים, שהרי הוא נברא בשם שד-י הסובל את השני הפירושים. **האדם מצפה לנס. הנס כבר קיים, אתה רק צריך להסיר את הערלה, ואז תזכה להיחשף להנהגה הניסית.**

הפעלת האפשרויות המשוכללות

האדם קנה מכוונת כביסה משוכללת עם אפשרויות מגוונות העשויות להקל על מלאכת הכביסה יותר ויותר, אך אין הוא מצליח להעלות על הצג את רשימת כל האפשרויות למרות שהוא פועל לפי

די, וכן הוא במסכת חגיגה שהיה הרקיע הולך ומתפשט עד שגער בו הקב"ה ואמר לו די, וזה משמע **שהקב"ה מנהג את עולמו על פי הטבע** כאשר ברא אותו בששת ימי המעשה. והשנית, **המורה שהוא יתברך משדד המערכות**, כמו שכתב **האבן עזרא** (שמות ג, ו) שהשם שד-י הוא מלשון שידוד המערכות, וזה משמע כי לא עזב את העולם לטבע אלא הוא עומד תחת השגחתו.

מבאר הרה"ק מטשארטקוב: בטרם קיימו בני ישראל מצות מילה, אז הנהיג את העולם על פי הטבע, ואז היה השם שד-י. כפי הפירוש הראשון, שאמר לעולמו די. אולם אח"כ **כשקיימוהו, נכנסו בני ישראל בזכותה תחת השגחת הקב"ה**, ואז נעשה פירושו של השם שד-י שהוא משדד את המערכות. וזהו שאמר הקב"ה לאברהם: אני א-ל שד-י התהלך לפני והיה תמים, ואז אנהיג אני את העולם למעלה מן הטבע.

בירורי המדות

וכשמתבוננים בדבריו אלו, מוצאים הבנה נפלאה. **האדם נברא כשגופו מושכו אחרי תאוותיו** (המרומו במילה), **ולא רק אחרי תאוותיו, אלא גם אחרי מידותיו** (המרומו בעומר), **כי בכל מידה יש פסולת**, יש פסולת במדת החסד, יש פסולת במדת הגבורה, יש פסולת במדת התפארת וכן הלאה. ולמשל, בענין מדת התפארת, תפארת דקדושה היינו כשכל מדות האדם הן במדת הממוצע ואינן נוטות לא לימין ולא לשמאל, וכמו שכתב הרמב"ם שהאדם צריך להתנהג בדרך הממוצע. הוא יכול לקחת את כל המדות ולהשתמש בהם כפי הצורך. הוא יכול להיות באותו זמן גם קשה וגם רך, וכפי שרואים כעין זה אצל יראי ה' הצדיקים. והפסולת דתפארת היא מה שהאדם משתדל להיראות יפה רק כלפי חוץ (על-ידי

מערכות". אכן זוהי הסיבה שהצדיק יכול לשדד מערכות, כי הצדיק מתקן את מדת היסוד שלו, והרי הוא זוכה להנהגת שד-י בפירושו השני.

כלי לקבלת התורה

וזהו יסוד העומר. **האדם צריך לתקן את מידותיו כדי שיהא ראוי לקבלת התורה, ותיקון המדות אינו היעד אלא הכלי להגיע אל היעד** (כפי שהובא לעיל ממהר"ח ויטאל). יש שאנו טועים לחשוב שתיקון המדות הוא היעד, וכל זה מפני שאנו רואים בחוש שמי שמדותיו מתקנות חי חיים שמחים ושלווים. אבל אסור לנו להשאיר בטעות זו. **עלינו להבין שעל ידי תיקון המדות יכול האדם להשיג השגות רוחניות, ולהתקרב אל ה'.**

ננקוט כדוגמא הלאו דלא תהיה לו כנושה. אסור לו לאדם לתבוע את חובו מחבירו כשהוא יודע שאין לו לפרוע, ואין זה נסיון קל, שהרי הוא צריך לכספו, מה גם שהוא רואה את חבירו נוסע לנופש וכדו' והוא כועס בלבו - "לי הוא אומר שאין לו כסף לפרוע והנה הוא נוסע לו לנופש עם כל המשפחה..." **צריך האדם שיהיו לו מדות טובות ביותר כדי שיוכל לקיים מצוה זו, אך כשהוא מקיים אותה, הוא זוכה לאור גדול של קרבת אלוקים.** דוגמא אחת היא מיני רבות אשר כולן מנויות בפרשת קדושים, וכגון לא תקום ולא תטור, ואהבת לרעך כמוך. האדם שואל: "איך אני יכול לאהוב את פלוני? הלא הוא מושחת מתוכו ואף עשה לי עוול!". בל תשכח שכל אותם בני אדם שאתה מצווה לאהוב אותם, לא נולדו מושלמים (כפי שנתבאר לעיל), וכשעשו לך עוול בוודאי לא היו מושלמים. הנה כי כן, **האדם צריך להרבה עבודת המדות כדי שיתרגל לראות מעלת חבריו ולא חסרונם, וכשיראה חסרונותיו של**

ההוראות. מתקשר הוא לחברה ומתלונן: "למה רימיתם אותי? רשימת האפשרויות אינה קיימת!". מה אומרים לו? - "הרשימה קיימת, אתה רק צריך לדעת איך להעלות אותה על הצג. כנראה לא לחצת על הכפתורים הנדרשים מספיק זמן. בוא ונדרוך אותך. לחץ על הכפתור בצד ימין לחיצה ארוכה במשך עשר שניות. אח"כ על הכפתור השלישי משמאל ג"כ במשך עשר שניות. אהה! עכשיו אתה רואה! הרשימה כולה נמצאת על הצג". "איך ידעתם?" - שואל האדם בהתפעלות. "מה זה נקרא איך ידענו? הרי אנו בנינו את המכונה. ידענו שכפי הנראה לא לחצת על הכפתור מספיק זמן".

הקב"ה מודיע לאברהם שיש אפשרות לעולם כמו גם לאדם הפרטי לעבוד בשידוד מערכות. איך אני יודע?! - כי אנכי בראתי את העולם ואת כל אשר בו. אך צריך ללחוץ יותר זמן. לחצת לחיצה קצרה בלבד, עבדת אך מעט על תיקון המידות. אם תלחץ יותר זמן, תראה איך נעשה לך שידוד מערכות. **על מנת שיהיה האדם ראוי לקבל את התורה, הוא מוכרח להפעיל את האפשרויות הפנימיות שבנפשו. הוא מוכרח לפתוח את ההרגשים הפנימיים אשר יכולים להכיל רוחניות.** אכן אנשים רבים חיים במשך שבעים שמונים שנה ואינם מפעילים את האפשרויות האלה. הם יודעים שיש להם כשרון לדבר יפה, הם יודעים שיש להם יכולת לסחוב שולחנות וספסלים, הם יודעים שכוחם יפה במסחר. אך כמה חבל עליכם! מעולם לא לחצתם על הכפתור לחיצה ארוכה. יש לכם מכונה יקרה כל-כך ואתם משתמשים בה כל החיים בלי להפעיל את האפשרויות המשוכללות שלה!?

אומר הקב"ה לאברהם: "התהלך לפני והיה תמים. תראה שהאפשרויות הפנימיות מופעלות ואתה זוכה להנהגה של שידוד

את האדם לקבלת התורה. הנה ידועים דברי **מהרש"א** במסכת **ראש השנה** (טז, א) שמפני כך העומר הקרב בט"ז ניסן בא משעורים שהוא מאכל חמורים, ושתי הלחם הקרבים בשבועות באים מחיטים, כי כשיצאנו ממצרים היינו בבחינת חמורים והיינו ראויים למאכל בהמה, וכיון שספרנו שבעה שבועות ונעשנו מוכנים לדעת, נעשנו ראויים לחיטים שהוא מאכל המביא דעת.

הנה אף זה הוא כיסוד הנ"ל. האדם נולד עם תכונות של בהמה. אכן אלו הן התכונות שרבי עקיבא קורא אותם נאים! כשרואים ילד עם תכונות קשות, רואים דבר נאה, כי הקב"ה נתן לו אותן כדי שיתקן אותן.

כשבאו אל ה'**חזון איש**' להתלונן על ילד שובב, היה אומר: "ילד שובב הוא סימן טוב". אני רואה כאן דבר נאה ומקובל. היתכן?! הלאה ייקרא נאה?! הלא הוא קופץ והורס את סעודות השבת! אכן כן, על שם העתיד זה נקרא נאה. יש כאן יופי. יופי אינו נקרא שככה הוא נוצר מתחילה, אלא להיפך, שבתחילה לא היה כך והתייגע כדי להיות כך. כשאתה רואה תכונות קשות, תסתכל עליהן כפי שרבי עקיבא הסתכל עליהן. **התכונות הקשות שיש לו לאדם, הן אלה שיכינו אותו לקבלת התורה,** כי לא יגיע לשום מקום עד שלא יתפלל להקב"ה שיעזור לו לתקן את מדותיו ויחד עם כן יעבוד קשה, ואז כשיתקונו מדותיו, הוא יעשה בר דעת ויהיה כלי מוכן לקבלת התורה.

הוי אומר: אם האדם לא יזכה להשגה העליונה, לא יוכל להבין כלום בתורה. ובאופן אחר: שידוד מערכות ותורה אחד הם, כי התורה פירושה גישה אחרת לחיים והשגה מסוג אחר. אי אפשר להיות בהמה ולהבין את התורה. אילו היה הדבר אפשרי,

חבירו, יוכל לומר: "הכל מאת ה'... אין חסרונותיו גורמים לי נזק, אלא להיפך, הם מביאים לי תועלת, כי על דם אני צריך לתקן את עצמי".

לכל בני ישראל היה אור במושבותם

עובדא הוה באחד מבני החבורה שהלך עם השטריימל שלו המפואר חבוש על ראשו בערב פסח כמנהג עדתו לחבוש שטריימל בערבי פסחים, ויהי בהתקדש ליל חג, כמחצית השעה לאחר כניסת החג, נזכר שהשאיר את השטריימל ברכבו. הוציא שטריימל ישן שהיה לו בביתו וחבשו תחת השטריימל המפואר ושינן בלבו: "בן חורין הנני. היתכן שהשטריימל שלי יהרוס לי את החג?! וכי תלוי אני בשטריימל שלי?".

הוא עבר את המבחן הראשון כאשר כל מבטיהם והערותיהם של חבריו לא הצליחו להעיב על מצב רוחו. לאחר התפילה חזר לביתו שמח וטוב לב, והנה אך מזוג כוס ראשון, ולפתע נשפכה כוסה של בתו על הקיטל הלבן שלו, וחדר היין כי יתאדם את כל בגדיו עד לגופו. שוב אמר: "בן חורין הנני, ושום דבר לא יהרוס לי את החג".

אמר האיש: עייף ותשוש הייתי מכל ההכנות לפסח, עד שלא נותר לי טיפת כח לערוך את הסדר. אך האמינו לי, **שני המקרים האלה החיו את נפשי והזכירו לי שאני בן חורין ושכבן חורין איני תלוי אלא בהקב"ה, ומעולם לא היה לי סדר מרומם כפי שהיה לי בהאי שתא...**

הנה לנו דוגמא למה שאמרנו שכאשר האדם מתקן את מדותיו, הוא נעשה כלי מוכן ומקבל מתנות נפלאות ויקרות מן השמים.

עיר פרא אדם יולד

וכאמור, **תיקון המדות הוא זה שמכין**

הקב"ה אומר ככה: **לארץ ישראל יכול לזכות רק מי שקרוב אלי**. ארץ ישראל היא המהלך של שידוד מערכות, שהרי עליה נאמר "ארץ אשר עיני אלוקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה". הנהגה היא של שידוד מערכות. הפירוש הראשון של שד"י עולה על חוץ לארץ, והפירוש השני של שלו עולה על ארץ ישראל. אך מתי זוכה לכך הקב"ה? - רק כשהוא קרוב אל הקב"ה. התהלך לפני והיה תמים. **כשתתקרב אלי תזכה לאותה הנהגה**. לעולם אל תהי מצות עומר קלה בעיניך, כי **כשהאדם מתקן את מדותיו, הוא נעשה קרוב אל ה', ואז הוא זוכה לקבלת התורה, וכן הוא זוכה לארץ ישראל** שאף היא מהותה כמו התורה, אלא שהתורה היא בנפש וארץ ישראל במקום. אכן זוהי ההבנה במה שאמרו אין תורה כתורת ארץ ישראל, כי **ההשגה שצריך בשביל התורה, היא היא ההשגה שצריך לקדושת ארץ ישראל**, ירושלים ובית המקדש. לא לחינם היתה לשכת הגזית בבית המקדש, אלא מפני שצריך לבית המקדש כדי לזכות לתורה. **כשיש לאדם עומר, הוא יכול לזכות לקדושת ארץ ישראל, כי כשיש לו עומר יש לו ברית, ואז הוא נעשה קרוב לה'.**

הוכחה לכריתות ברית

לאור כל זאת עלינו להבין שעבודת תיקון המדות בימים אלה היא עבודת הימים ממש, והאדם צריך תמיד ובכל מקום לעבוד על המדות. כשהוא בבית הוא צריך לעבוד על המדות ולקבל כל דבר באהבה מתוך אמונה שהכל מאת ה', וככל שהוא מוסיף לעשות כן, כך הוא נעשה יותר מוכן להשגת והבנת התורה, שהרי **בזה הוא מחזק את הברית עם הקב"ה**, כי מתי ניכר על האדם שכרת ברית עם השני, בדרך משל, שלא יגלה את סודו? - רק כשאחרים מפצירים בו לגלות את הסוד

היה הקב"ה מקרב את הבהמות להר סיני ונותן להם את התורה. ומדוע לא עשה כן? כי אי אפשר להיות בהמה ולקבל את התורה. זה לא הולך ביחד.

יש ששומעים אחד קורא לחבירו בשם שנולד בו (בהמה), אם כי הדבר אסור בתכלית והרי צריך להרבות באהבת חנם ולנהוג כבוד זה בזה, עם כל זה עלינו להבין שיש לזה פשט, והרי זה כאילו יאמר לו: "אתה עדיין מתנהג כמו ילד קטן". הגע עצמך! כשאחד אומר לנער צעיר: "אתה מתנהג כמו ילד קטן", האם הוא מתכוון לומר לו שהוא מופרך מעיקרו?! לא! הוא רק מתכוון לומר לו שעדיין לא התבגר ובע"ה ינקפו הימים ויתבגר, אם כי לא ירוויח כלום במה שידבר אליו כך, ויותר ירוויח אם יתן לו להבין שהתנהגותו אינה מתאימה לבר דעת ושהוא צריך לתקנה.

ברית ליושבי הארץ

וכאן אנו באים לחלק האחרון והנחוץ מאוד מאוד: **תיקון המדות נקרא בפי התורה 'ברית'**. ברית פירושו התקשרות בין שנים (כמו ושמרו בני ישראל את השבת וכו' ברית עולם ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם). ולמה הוא נקרא כך? כי **כשהאדם מוסר את תכונותיו הקשות להקב"ה, הוא כורת עמו ברית התקשרות ומתקרב אליו**. כך הוא מפורש בדברי המדרש שהבאנו בתחילת דברינו, שמצות העומר היא ברית. **אם האדם מתקן את מדותיו, חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות, הוא מתקשר להקב"ה, ומי שהוא קרוב אל הקב"ה, מקבל את התורה**. אמנם כן, יש מדרגות רבות בזה, ואפילו תיקן את מדותיו אך מעט, התקרב עכ"פ מעט להקב"ה. **וכשהאדם עובד על מדותיו ובדרך משל אינו משיב מנה אחת אפיים למחרפיו, הוא עובד על קרבת אלוקים**.

אותו והוא מתאפק, זה נקרא שיש לו ברית עם הקב"ה. כשהוא יושב בין כתלי בית המדרש, והכל נפלא, אין שום הוכחה על כריתות ברית. **ההוכחה היא רק כשקשה לו, כי אז כל פעם שיושב ואינו עובר עבירה, הוא מחזק את הברית עם הקב"ה, והרי הוא זוכה להנהגה של שידוד מערכות וממילא לקבלת התורה.**

ומבטיחים לו על כך חצי מליון דולר, ועוד מבטיחים לו שלא ייודע לאף אחד שגילה את הסוד, או כמו כן אם מאיימים עליו שאם לא יגלה את הסוד ימררו לו את חייו, כי אז כשחותם את שפתיו ואינו מגלה, הוכחה יש בכך שיש ביניהם ברית.

אף כאן, **כשיש לאדם יצר הרע הרודף**

יום שני פרשת אמור (קדושים בחו"ל) - א' אייר תשפ"ב

ספירת העומר לעשות שלום בין ישראל לאביהם שבשמים

דכתיב והביא האיש את אשתו אל הכהן והביא את קרבנה עליה עשירית האיפה קמח שעורים וגו' ואיזה זה מצות העומר ע"כ.

והנה כפשוטו מדובר במדרש פליאה, כי לכאורה נעשה כאן מעין תערובת, וכאילו אמר כך: מאחר שמנחת קנאות באה משעורים ואף מנחת העומר באה משעורים, נמצא שמנחת קנאות היא מנחת העומר, ואם כן אנו רואים שמנחת העומר יכולה לעשות שלום בין איש לאשתו, וכיון שכן, היא מצוה יקרה מאוד. וכן הקשה ה'בני יששכר' בלשונו: הנה לכאורה הוא תמוה דהרי מנחת קנאות של סוטה הוא מצוה אחרת ולא מנחת העומר שהוא מצוה לציבור.

ונקתה כנסת ישראל ונזרעה זרע

והמשיך ה'בני יששכר': אבל המשכיל יבין הדבר על-פי דברי הזוהר (רעיא מהימנא פרשת אמור) אשר **מנחת העומר שעורים היא ג"כ לבדיקה**, כביכול, **אשר נבדקה כנסת ישראל וטהורה היא ונקתה ונזרעה זרע**, עיי"ש בזוהר ותבין.

הפלא ופלא! כפי שמנחת קנאות בודקת את האשה אם טהורה היא, ואם היא טהורה, ונקתה ונזרעה זרע, כך מנחת העומר בודקת את כנסת ישראל. וביאור הדבר, כי הנה כשהאשה נסתרה עם אחר וקינא לה בעלה, אע"פ שכלפי שמיא גליא שהיא טהורה, מכל מקום אסורה היא לו עד שיבורר דינה, ולכן הוא מביא אותה לבית

והביא האיש את אשתו אל הכהן

לפעמים נבוכים אנו בעניין ספירת העומר, כי יש כמה וכמה לשונות שונים בספרים ואף ב'לשם יחוד' שאנו אומרים, ונראין הדברים ככמה ענינים שאין להם שייכות זה עם זה. מצד אחד אנו רואים מהלשונות שענין הספירה קשור בקשר הדוק להקרבת העומר בט"ז בניסן, וזה גופא צריך ביאור, כי לכאורה עיקר הספירה הוא להכין את עצמנו לקבלת התורה, כמו שכתוב **בספרים**. ומצד שני אנו רואים מהנדפס בסידורים שענין הספירה שייך לתיקון המדות חג"ת נה"ם, **ורבותינו צדיקי החסידות** לימדונו שהוא נוגע לכל אחד מאתנו ולא רק למקובלים לומדי תורת הסוד. ועוד יש לנו מה שמבואר **בספר החינוך** שהספירה מעוררת את ההשתוקקות לקבלת התורה, והנה זה נראה כענין שלישי שאין לו שייכות עם השנים הראשונים, וכן יש עוד אמרות ודיבורים בענין ספירת העומר אשר כולם צריכים ביאור לראות כיצד יהיו לאחדים.

אכן זכינו למאורות שהקב"ה שלח לפנינו להאיר לנו את הדרך, רבותינו צדיקי החסידות, והנה נצא בעקבותיהם לראות מה היא עבודת ספירת העומר המוטלת עלינו. נפתח בדברי ה'בני יששכר' (מאמרי חודש ניסן מאמר י"ב או' טו). ה'בני יששכר' מביא **פסיקתא** בזה הלשון: ר' שמעון בן לקיש אמר לעולם לא תהא מצות העומר קלה בעיניך שעל ידי מצות העומר עשה הקב"ה שלום בין איש לאשתו, הדא הוא

השפיעו עליו דרך לימודם, וזהו הפירוש גם במה שאמר "ומתלמידי יותר מכולם, כי לפעמים הרב והתלמיד מתהפכים והתלמיד משפיע לרבו. הנה גם שם יש איזה רוח זנונים (כלשון הזוה"ק) אשר מבקש להפריד ביניהם, וכן אנו רואים בחוש שהיצר הרע גורם לחוסר הבנה בין כל שנים כאלה ומעורר בלבם הרגשים קשים מזה על זה.

תחילת התשובה - הכרת השורש

כל זה נכלל בפרשת סוטה. אכן יש שאנו חושבים **שעיקר הצרה** בסוטה הוא מעשה העבירה. ולמען האמת, העבירה היא רק חלק אחד מהפרשה, ועוד חלק יש בה, והוא עיקר הצרה, וזהו **הפירוד שנוצר על-ידי הקינוי וסתירה**. כשהתלמיד עוזב את רבו בגלל איזה שקר או חוסר הבנה, זו צרה, ויש על זה פרשה בתורה. וכפי שיש עצה ורפואה בתורה לכל בעיות החיים, כך יש בה עצה ורפואה לבעיה זו. ומה היא העצה? - שיביאו קרבן מנחה משעורים שהם מאכל בהמה (כפי שאמרו **חז"ל** שזה מפני שעשתה מעשה בהמה), וזה יעורר תשובה בלבה, כי אפילו על צד שלא נטמאה, הלא עשתה דבר שעורר עליה החשד, ובלי זה לא היה נעשה הפירוד. וכעין זה כל אחד שהתנהג באופן מסוים שגרם לפירוד, כגון **שהתנהג באופן שעורר חשד לשני על נאמנותו, העצה היא שיחזור בתשובה על התנהגותו, וכשיתוודה ויראה באצבע - "התנהגות זו לא היתה נכונה"**, הנה יקיים בזה רוב מעשה התשובה, כי כשיבין מה היה מעוות אצלו ומה גרם לפירוד, באופן ממילא ימאס בזה.

האדם, לדוגמא, התרגל לשקר על ימין ועל שמאל עד שזה נהפך אצלו לסגנון חיים, כך שכל פעם הוא בונה את הסיפור לפי מה שמתאים לו. הנה **אם הוא רוצה לחזור בתשובה, בראש ובראשונה יבין מה**

המקדש ושם נותנים לה לשתות ממני הסוטה, וכאשר נודע שהיא טהורה, היא חוזרת וניתרת לבעלה, ועל זה אמרו (מדרש רבה פרשת צו): גדול השלום ששם הגדול שנכתב בקדושה אמר הקב"ה ימחה במים כדי להטיל שלום בין איש לאשתו. ולא רק תשוב לבעלה כבראשונה, אלא אף תזכה לברכה מיוחדת מן השמים ונזרעה זרע וכדפירש **רש"י**: אם היתה יולדת בצער תלד בריוח, אם היתה יולדת שחורים יולדת לבנים. ומתבאר מזה **שההשקאה אינה לברר את הספק בלבד, אלא גם להחזיר את מצב האיש והאשה שאינו בכי טוב - לקדמותו**.

הקליפה המפרדת בין הדבקים

אכן כעין זה **יש מהלך בתורה להשלים בכל מקום שיש פירוד, וזהו מנחת העומר**. ולמשל, רב ותלמיד שהיה ביניהם קשר אמיץ ועשו חיל בלימודם והוציאו כל יום פירות נאים, חידושים נפלאים, ויהי היום והרב שמע איזה דבר רע על תלמידו, או להיפך, התלמיד שמע איזה דבר על רבו, ונוצר ביניהם ריחוק מסויים. והגם שאסור להרהר אחר הרב, הלא יצר הרע גדול יש בזה, וכדאיתא **בבית אהרן** (ליקוטים) שיש קליפה גדולה הגורמת להפריד בין רב לתלמיד, והסיבה פשוטה, כי כל פעם שיש איזה חיבור, מבקשת הקליפה לבטלו כדי שלא ייצא ממנו פירות.

וכן הוא בשנים הלומדים בחברותא ואינם ממש בגדר רב ותלמיד, כי אף הם נחשבים במקצת כרב ותלמיד, וראיה לדבר ממה שאמר רבי חנינא: "הרבה למדתי מרבתי ומחבריי יותר מרבתי", אשר בוודאי לא נתכוון לומר שלמד מחבריו שלא באופן של משפיע ומקבל, שהרי אי אפשר ללמוד אלא מן המשפיע, אלא שהצורה משתנית, ובוודאי נתכוון לומר שחבריו

מרבנו בגלל איזו סיבה ולא ראה הצלחה במקום אחר כי החסרון היה בו ולא ברבו, עד שיום אחד הקב"ה האיר את עינו ולבו, וחזר להתבטל בפני רבו, שהדבר פשוט שיוכל לקבל מרבנו יותר משקיבל בראשונה ומוחו יהיה פרה ורבה. אותה רוח זנונים שהיתה דבוקה בלבו והלך אחריה שבי, פורחת ממנה עם הקרבת מנחת העומר, ואז מתיישרים כל ההדורים.

מעשה בשתי אחיות

הנה **במדרש רבה** (פרשת נשא) איתא: מעשה בשתי אחיות שהיו דומות זו לזו והיתה האחת נשואה בעיר אחרת. ביקש בעלה של אחת מהן לקנאות לה ולהשקותה מים המרים בירושלים. הלכה לאותה העיר שהיתה אחותה נשואה שם. אמרה לה אחותה: מה ראית לבא בכאן? אמרה לה: בעלי רוצה להשקות אותי מים המרים ואני טמאה. אמרה לה אחותה: אני הולכת תחתך ושותה. אמרה לה: לכי ועשי כן. מה עשתה? לבשה בגדי אחותה והלכה ושתתה מים המרים ונמצאת טהורה. חזרה לביתה. יצאה אחותה שזנתה לקראתה. חבקו ונשקו זו לזו. כיון שנשקו זו לזו, הריחה במים המרים, מיד מתה.

וב**בוה"ק** הביא מעשה זה ואמר שזהו סוד מנחת העומר, ובלשון ה**זוה"ק**: "רזא דסתרא דא תרתין אחתן". ואיתא שם בביאור הדבר כי הנה בכל מדה יש שני צדדים, יש את הצד הטוב של המדה, ויש את הקליפה שלה שאותה צריך לעקור וכפי שאנו מתפללים לטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו, וכל עוד אין האדם עוקר את הקליפה, אין הוא יכול להתדבק אל הקב"ה, כי מדותיו עטופות בקליפה. הן מדרך הטבע היה האדם צריך להתדבק בהקב"ה באופן נפלא על-ידי ההרגשים שיש לו בנפשו, ומה מעכב בעדו? - הקליפה היא המעכבת,

שורש חטאו, ובאופן ממילא יתחיל למאוס בהתנהגותו. וכה יאמר: ירא הייתי מאוד מאנשים קרוצים מחומר, ובעבר אירע מקרה ששיקרתי לאחד וראיתי שזה נותן לי מנוחה מיראתי, ומאז אני הולך ומשקר עוד ועוד כדי להציל את עורי. אכן יודע אני שהשקר מאוס מאוד, ואם יתפסו אותי שאני משקר, הלא יזלזלו בי ולא ירצו להיות בקרבתני... כך יבין שטעה בהתנהגותו ולא הרוויח ממנה כלום, כי חשב ללכת בדרך קצרה וגילה שהיא ארוכה מאוד, ורק הלך והתרחק בגללה מהקב"ה אשר חותמו אמת, זוהי רפואתו.

תעיתי כשה אובד

הסוטה צריכה להביא מנחת שעורים ולומר לעצמה: תעיתי בדרך. חשבתי שארוויח משהו בהתנהגותי, ועכשיו אני רואה שלא הרווחתי מאומה. אם בעלי יכול לחשוד בי, סימן הוא שאין בינינו שלום. כשהאדם מתנהג בלי נגיעות ומבטל את עצמו לשני ומבקש סליחה כשצריך, יש ביניהם שלום. **וכשהאדם עומד על שלו, ואינו מוכן לוותר, אין ביניהם שלום. צריך להביא קרבן המודיע שכח הגוף התחזק יותר מדי.** אמנם יתכן שבאמת היה עבירה וסוף המעשה היה שונה לגמרי, אבל מנחת הקנאות כפי הכתוב במדרש ובפסיקתא באה לעשות שלום בין איש לאשתו, דהיינו **להסיר את צרת הפירוד באופן שלא היה מעשה עבירה.** ואז באים ומתבטלים ואומרים: **התנהגותי היתה מדי גופנית והיה בה גאווה ותאוה. וכשיש ביניהם ביטול, נעשה ביניהם שלום יותר מבראשונה,** וממילא ונקתה ונזרעה זרע.

יש שסוברים שהברכה ונזרעה זרע היא מעין פיצוי בעלמא על שחשדו בה במה שלא היה בה, אך האמת היא שזוהי תוצאה מתבקשת. והרי זה כעין התלמיד שהתפרד

אכן זוהי עוון הסוטה, וכן אמרו חז"ל במסכת סוטה (ט, א): סוטה נתנה עיניה במי שאינו ראוי לה, מה שביקשה לא ניתן לה, ומה שבידה נטלוהו ממנה, שכל הנותן עיניו במה שאינו שלו, מה שמבקש אין נותנין לו, ומה שבידו נוטלין הימנו. וכן אנו רואים בחוש, באנשים שיש להם כסף והם רצים להשיג את מה שאינו שלהם, ואז הם מאבדים גם את שלהם וגם את מה שרצו להשיג והרי הם יוצאים קרחים מכאן ומכאן. ועל זה אמרו חז"ל שעשתה מעשה בהמה, כי אף הבהמה יש לה נפש ויצרא (כדאיתא במסכת ב"ק), אלא שהיא משתמשת בה להזיק בקרן שן ורגל. ואף האדם זהו צרותיו, הוא מחפש לנגוח את חבריו, הוא מבקש לאכול על חשבון אחרים, ומבקש לדרוס על אחרים ברגליו.

השכינה שרויה בצער

אומר לנו הרה"ק מוויטעפסק שהשלב הראשון הוא שיבין האדם דבר זה, ועוד יידע שהשכינה שרויה בצער, שכך אמרו חז"ל "כל מקום שגלו ישראל שכינה עמהם", אפילו בתוך הקליפות. כשהאדם לוקח את מדותיו של הקב"ה ומשתמש בהן לרוע, השכינה מצטערת. הן הצער הגדול ביותר הוא כאשר הרב מתמסר לתלמידו כל השנים ובונה אותו לשם ולתפארת, והנה ביום בהיר אחד לוקח התלמיד את הכל ומתפכו כנגד רבו. כך הוא בענין גלות השכינה.

הרה"ק מוויטעפסק מרחיב לבאר שיש שתי מדרגות בגלות השכינה, המדרגה האחת היא לפני שחטא האדם, כי אף אז השכינה שרויה בגלות, משום שהיא נמצאת מאחורי תכונות בלתי רצויות שנמשכות לצד הרע. והמדרגה השנייה והיותר חמורה היא לאחר שחטא, כי אז השכינה צריכה להמשיך להחיות את הקליפה.

והיינו מה שלפעמים הוא משתמש עם ההרגשים לרוע. **אכן על-ידי מנחת העומר, דהיינו על-ידי התשובה שמתעוררת בלבו, החלק הטוב שבכל מדה מתחזק, והחלק הרע מסתלק ממילא.**

אין מדות רעות בעולם

ונבאר יותר: בספר "פרי הארץ" להרה"ק רבי מנחם מענדיל מוויטעפסק זיע"א, מבואר שהצעד הראשון לבירור המידות הוא שהאדם יבין שכל פעם שמתגלה לו איזו מדה (תכונה או רצון או תשוקה) בצורתה הבלתי רצויה, היא לבוש מת העוטף מידה אמיתית של הקב"ה. ובלשונו הקדוש: "כל מיד ה' השוכן בתוכם ממש, ובלתו אין שום חומר צורה טעם וריח וכולם פגרים מתים, בלתי נמצאים כלל בלא הווייתו".

מציאותם של כל המידות והרצונות היא מפני שהקב"ה צמצם חיות הקדושה וחיות זה נמצא בגלות, והיא עטופה בלבוש, שהאדם משקיע את כוחותיו לדוגמא לבנות את עצמו. הוא רוצה לתפוס מקום ולהרגיש שכוחו ועוצם ידו עושה לו את חילו, ומוודא שהיו ממנו תמונות ושכולם יראו וידעו. הנה רצון זה מקורו בקדושה, אלא שאינו יודע מה לעשות בו ולכן הוא לוקח אותו ובונה אתו את עצמו. הוא רץ אחרי משהו כי משהו אמר לו שאם יהיה שם, זה יעזור לו. מה יהיה לי מזה? ---אינך מבין! אם תהיה שם, תהיה חלק מהפירמה. נו, ומה יהיה לי מזה? ---יום אחד תרוויח מזה. תשוקה זו לרוץ אחרי משהו, היא תשוקה נפלאה, אלא שאינו רץ אחרי הדבר הנכון. והרי הוא כמי שצריך לשתות מים מפני שבא מן השוק, ובמקום לשתות מים, הוא אוכל דג מלוח, שהוא נעשה צמא פי כמה וכמה. ולכן אין אדם זה מגיע לשום מקום, וכל הרודף אחרי הכבוד, הכבוד בורח ממנו, כי אינו רץ אחרי הדבר הנכון.

הבורא ולקרב אלוקים, רק שיש קליפה שגוזלת את חיותן ומהפכת אותן לצד הרע. וכשרואה האדם שיש לו איזו מדה רעה, יש לו להבין ממילא שיש שם סחורה יקרה מפז. והדברים אמורים לא רק במדות שמיסוד האש, אלא אפילו במדות שמיסוד העפר, כגון עצבות ועצלות, כי אף הן שורשן גבוה מאוד והאדם יכול לעבוד בהן את ה' באופן של ישב אדם ולא עבר עבירה.

כשהאדם מבין זאת, הוא מבין שהבהמות משתלטות על מדותיו. לאור יום באות הבהמות הנשרכות מאחוריו וגוזלות את תכונותיו. וכיון שנתפסו הגנבים, הגיע הפתרון. ולכן נתן לנו הקב"ה מצות ספירת העומר, וכדברי החינוך שספירת העומר היא **כדי להעיר את ההשתוקקות הרצויה של האדם. עשה טוב היא אחד מהדרכים המועילות ביותר לזה**, שהרי תמיד כשהאדם עוסק בתשובה, יש לכך שני חלקים, החלק של סור מרע, דהיינו **להבין שהתנהגותו לא היתה רצויה וממילא להתחיל למאס בה ולהתרחק ממנה**, ואע"פ שלא יצליח להתרחק ממנה לגמרי, עכ"פ יתרחק ממנה מעט ולא תהיה אצלו כבראשונה. ואף כאן, **כשהאדם מבין שמאוס הדבר שהוא משתמש בכוחותיו בשביל לרדוף אחרי עוד איזו תאוה או בשביל לשאוב עוד איזה כבוד מדומה, הוא רואה שאין לזה שום פשט ואך גניבה הוא, וממילא הוא מתרחק מכך ולו במעט, וכיון שהוא מתרחק מכך, הרי הוא מקריב מעט ממנחת העומר.**

סור מרע ועשה טוב

זהו החלק הראשון של מצות ספירת העומר, **שיבין האדם שהתנהגותו היא מעשה בהמה** ולכן יקריב מנחת שעורים שהם מאכל בהמה. יאמר לעצמו באופן ברור: יש קרבן כזה שמביאים בבית המקדש

ובשפה שלנו: כשהאדם התמכר לדבר האסור, כדרך שאמר רב הונא כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה נעשית לו כהיתר, סיבת הדבר מפני שהתחיל לקבל חיות מאותו דבר אסור. הנה זה נקרא שהשכינה נמצאת בגלות קשה ומרה, כי פירושו של דבר שמחייבים אותה ליתן חיות לאדם ולדחוף אותו לעבירה. והרי זה דומה למעשה הנאצים ימ"ש שהכריחו יהודים להרוג את אחיהם.

מבאר הרה"ק מוויטעפסק שזה מה שמעכב את האדם לקבל את התורה, ומאז והלאה אינו מסוגל להתדבק בקדושה, כי **כל המדות וההתשוקות הבלתי רצויות מתלבשות בנשמתו ואינו יכול להתקדם ולהתקרב אל ה'.**

ספירת ל"ב טו"ב

אולם הקב"ה שהוא בורא רפואות נתן לנו עצה לכל זה, וכגודל הצרה כך גודל הפתרון, וכדי להגיע אליה נקרא תחילה מדברי ה' **בני יששכר'** (שם או' יב): טעם למנין ימי הספירה קודם מתן תורה מ"ט ימים על פי מה שכתב **הרב החיד"א** טעם גלגות מצרים (בשם **ילקוט דוד**) דהתורה רוחניות ואינה חלה על האדם שיש לו מחשבות רעות ויצר זונה, כי התורה כולה טהורה, ולכך הכניע הקב"ה את ישראל בגלות מצרים להחליש כח היצר הרע אשר משכנו בחלל השמאלי שבלב ותוכל לשכון במ התורה (על ידי היצר טוב שהוא בחלל הימיני שבלב) עכ"ד. על כן סופרין קודם מתן תורה מנין מ"ט מנין מספר ל"ב טו"ב (כך הוא בספרים של"ב הוא עד ל"ג בעומר, וטו"ב הוא מל"ג בעומר).

הקרבת מנחת העומר

כעת נבאר בשפתנו: **כשהאדם מבין יסוד זה שאין מציאות של מדות רעות, אלא כל המדות כלים נפלאים הן לעבודת**

מאיךך. יש לו לאדם הרגלים פסולים וקשה לו לעזוב אותם. בליל הסדר היה לו טוב, אבל עכשיו הוא צריך להתחיל לעבוד כדי לעזוב אותם למעשה. ובכן כשיעשה חשבון ויראה כמה הוא מפסיד בגלל הרגליו, כאן הוא מפסיד שלום בית, כאן הוא מפסיד טעם בשבת, וכן הלאה, ההחלטה לעזוב אותן תתחיל להתבשל. וכן בענין מדותיו. האדם אומר בלבו: "איני יכול לעשות כלום נגד זה שהרי כך נולדתי!". אין זה נכון, כי הגם שכך נולד, הוא יכול לברר את מדותיו, וזאת על-פי עצתו של הרה"ק מוויטעפסק שיזכור שאין לו מדות רעות, יש לו רק מדות טובות, אלא שיש מישהו שגונב ממנו ומשתמש בהן לצרכיו. איך היית מרגיש אם היית קונה רכב חדש ומישהו אחר היה מתיישב בו ונוסע אתו לאן שלבו חפץ? הלא בוודאי היית מתרגז עליו. הלא יאמר: מה אכפת לך? הלא אני משתמש בו רק בינתיים, וכשתצטרך לו מיד אחזירנו לך. ואתה תצעק בוודאי: גנב! זה שלי. כשיש לו לאדם הרגשים כאלה נוכח מדותיו, הוא מתחיל להבין שהוא מוכרח לעשות סדר בזה.

ההשתוקקות שיש לו לאדם בספירת העומר לטהרנו מקליפותינו ומטומאותינו עוזרת לו להתקדם וזה מה שמכין אותו להתדבק אל הקב"ה ביום מתן תורה, כי היא מפרחת ממנו את הרוח זנונים הדבוקה בו. העשה טוב, דהיינו ההשתוקקות דקדושה, מסייעת לספירת העומר שתוצאתה תהיה רצויה ושהאדם יעשה לתל תלפיות. וככל שהאדם יפרוט זאת לפרטים קטנים לראות היכן יוכל לתקן את מדותיו, ואם לא את כל מדותיו, לכל הפחות אחת מהן, יוכל להיות דבוק בהקב"ה באופן נפלא ולהקריב מנחת חיטים בחג השבועות, ובזה אנו עוסקים בימים אלה.

לסוטה וקרנן אחד הוא עם מנחת העומר כדאיתא להדיא בפסיקתא. **איך משלימים בין איש לאשתו? - כשממאסים במה שגרים את הפירוד.** כמו כן איך משלימים בין האדם להקב"ה? - **כשממאסים במה שגרים את הפירוד.** ובכן, **מה היה הדבר שגרים הפירוד? - עשיית עבירות.**

זהו הצעד הראשון - למאס בהתנהגות הפסולה. ואז יעבור **לעשה טוב. התשוקה שהאדם מעורר בלבו עם ספירת העומר לקבלת התורה, זאת מתוך ידיעה שכאשר התורה תחדור לנשמתו יהיה לו אור גדול ויזכה לתענוגים הגדולים מכל תענוגי העולם הזה, גורמת לו למאס עוד יותר בהתנהגותו הפסולה,** וזה עושה שלום אמיתי בינו לאביו שבשמים.

אומר החינוך: התבונן בטוב התורה, ראה בעיניי שכלך כמה ייטב לך כשתתחבר אל התורה, עורר את השתוקקותך עוד ועוד לקבלת התורה, וזה יגרום לך לעזוב את דרכיך הנלוזות.

יש שהאדם קונה תמיד בחנות פלונית ואינו רוצה לשנות, עד שיום אחד מגיע אליו חבירו ואומר לו: "הלא אתה מפסיד בגלל שאתה קונה שם. תקנה במקומות אחרים ותחסוך אלפיים דולר בשנה", והוא מוכיח לו כדבריו. הנה הגם שעדיין לא החליט אם להפסיק לקנות באותה חנות, אבל הוא מתחיל לשמוע. אף כאן, כשיש לו לאדם הרגל רע, לא ברגע אחד הוא מקבל את ההחלטה לעזוב אותו, אבל זה ההחלטה מתחילה להתבשל אצלו בראותו כמה הוא מפסיד מחמת הרגלו, עד שביום בהיר אחד, הוא עוזב אותו...

זהו ענין העומר מחד וקבלת התורה

יום ד' פרשת בהר (אמור בחו"ל) - י' אייר תשע"ט

שמירה מאת ה' שלא להיכשל בגרימת צער לישראל

חומר הלבנת פני חברו

איתא במסכת בבא מציעא (נט, א):
 "לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו,
 שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה".
 ופירש רש"י: אונאתה מצויה - אונאתה
 קרובה לבוא, פורענות אונאתה ממהרת
 לבוא.

**צא וראה עד כמה חמורה הלבנת פני
 חברו ברבים, עד שאנשים מעדיפים לעזוב
 את ארצם ואת מולדתם ואת בית אביהם
 ובלבד שלא לסבול את הבושה, והלא
 עזיבת הארץ והמולדת ובית האב נחשב,
 מחמת גודל הקושי לעשותו, כאחד מעשרה
 הניסיונות שנתנסה בהם אברהם אבינו ע"ה.**

והנה עבירה חמורה זו, עד כמה שהיא
 חמורה, נעשית בימינו חמורה פי כמה
 וכמה, כי בעוד שפעם המלבין פני חברו
 ברבים היה הדבר מתפרסם בין עשרה
 אנשים או בין מאה אנשים, כיום הוא
 מתפרסם בבת אחת בין מאות אלפי אנשים
 ואין אדם זה שנתבייש יכול להתחבא כמעט
 בשום מקום מחמת הבושה, כי לאן שיפנה
 יתלווה אות הקלון עמו.

מעשה מסמר שערות ראש

הא לפנינו מעשה נורא: מלמד דרדקי
 אחד, ירא שמים ואציל נפש, נהג להסיע את
 הילדים לאחר תלמודם באוטובוס ולהשיבם
 לבית הוריהם. יום אחד קרה מה שקרה
 ובטעות עלה עם האוטובוס על המדרכה
 שבצד הכביש. עמד שם יהודי אחד, ומבלי
 לחשוב פעמיים, צילם את המקרה ופרסם
 אותו בשער בת רבים. התמונה נפוצה לכל

עבר והגיעה עד למשדרי חדשות העולם
 אשר נטלו אותה בזרועות פתוחות וצווחו
 צווחה מזויפת.

הגיע הדברים לידי כך שהמלמד סולק
 מעבודתו ונותר ככלי מלא בושה וכלימה.
 לאחר מעשה נודע שיהודי זה יש לו בן
 חולה בביתו ושהוא סובל מרורות ממנו,
 ושלא שפר עליו גורלו כלל, והנה ברגע
 אחד של חוסר מחשבה הצליח יהודי עלום
 זה להמיט עליו הרס כזה ולהחריב עליו
 עולמו - היש תרופה למכאובו?!

מעשה זה ודומי מסמרים שערות ראש,
 שהרי ברור לגמרי שאין יהודי שרוצה לצער
 כל-כך את אחיו מישראל, ואף יהודי זה
 בוודאי לא נתכוון לעולל למלמד זה את מה
 שעולל לו, אלא שפזיזותו וחוסר המחשבה
 שלו הביאו אותו לידי כך. ובכן, ישאל כל
 אחד: היאך אוכל למלט נפשי מלצער יהודי,
 והלא בזמנינו כמעט ואי-אפשר להימלט
 מכך.

והתקדשתם והייתם קדושים

ונראה שהתשובה לכך היא על-פי מה
 שאמרה תורה "והתקדשתם והייתם
 קדושים", וכפי שפירש האור החיים הק',
 שהרי בין כך אין האדם יכול להתקדש לבד,
 ואם כן עליו להתקדש רק מעט והקב"ה
 יעשה את השאר. **יתרגל אפוא האדם לעשות
 את שלו על-פי התורה, ואז הקב"ה יסייע
 בעדו שלא ייכשל** בלשונו ואף לא במעשה
 אצבעותיו לפגוע חלילה בכבודם של אחרים.

מי שנותן דרוור לפיו ומדבר בלי חשבון,
 הרי הוא מוציא את עצמו משמירתו של

ולקנות לעצמם עולם הבא. לא באנו ח"ו לזלזל בהם ובעולם הבא שלהם, וכי לזה נתכוונו בני העולם הבא במעשה דרבי ברוקא?! **אין ספק שאלו הנחבאים אל הכלים אשר בכל רגע פנוי שלהם משמחים אנשים חולים ומדוכאים ומראים להם פנים שוחקות ומקשיבים לצרותיהם ואומרים להם מילים טובות הממלאות את נפשם באושר ותקווה, הם המה בני העולם הבא האמיתיים.**

הבה ונתבונן! האומר מילתא דבדיחותא לחברו, לכמה זמן זה ישמח אותך? אולי לכמה רגעים. לא יעבור זמן רב והלה ישוב לחבילת צרותיו וישכח ממה שאמר לו הבדחן. לעומת כן, **הנותן ממחמאות פיו לחברו, הלא אלו יתלוו אליו במשך ימים ושנים, וכל אימת שייזכר מהן, תעבור על פניו רוח של חיות ויזקוף את קומתו.** אמור מעתה: זה השני נקרא משמח אלוקים ואנשים.

מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה

בגור היה חסיד אחד שהיו לו דירות להשכרה. בין השוכרים שלו היתה משפחה אחת שלא שילמה דמי שכירות במשך תקופה ארוכה מאוד והאיש שקל לסלקה מן הדירה. בא אבי המשפחה אל רבו של המשכיר, הרה"ק ה'אמרי אמת' מגור זיע"א, והתאונן בפניו על האיש שרוצה לזרוק את כל בני משפחתו מן הבית ולהותיר אותם חשופים תחת כיפת השמים. שלח ה"אמרי אמת" להביא לפניו את החסיד. בבואו, דיבר רבו על לבו ואמר לו: "ראה נא בני, הן אתה משופע בממון ואילו משפחה זו ענייה היא. השאירה אפוא בדירתך אע"פ שאינה משלמת דמי שכירות".

בשמעו את דברי רבו, בא אליו בטענה: "אמנם ידעתי שצריך לפרנס משפחה זו, אבל מדוע יושלך הכל עלי? למה לא

הקב"ה, ואז כשתצא תקלה מפיו, יכה על לבו על חטא וישאל: "מדוע אירע לי דבר כזה והרי לא התכוונתי כלל לעולל את מה שעוללתי?". אבל מי ששומר את פיו ולשונו ומחשב כל דיבור שהוא מוציא מפיו אם הוא עומד בכללי ההלכה, אזי הוא נמצא תחת שמירתו של הקב"ה ויניצל מכל מכשול.

סור מרע ועשה טוב

אכן, הרוצה לעשות את המוטל עליו כדי להיות תחת שמירתו של הקב"ה, מלבד מה שהוא צריך לחשב מה שהוא מוציא מפיו ומה שהוא מפרסם לאחרים, שזה בבחינת סור מרע, הוא צריך גם להרבות בעשה טוב, דהיינו להאיר פנים לאחרים ולהכניס שמחה בלבות אחרים, אם זה בדברי חיזוק ועידוד ואם זה במעשי חסד. והמשמח אנשים מישראל נחשב כמשמח את השכינה, כפי שהסוטר לועו של ישראל נחשב כסוטר לועו של שכינה.

במסכת תענית (כב, א) איתא: רבי ברוקא חוזאה היה מצוי בשוק של "בי לפט". היה אליהו הנביא מצוי אצלו שם. אמר לו רבי ברוקא לאליהו: האם יש בשוק זה אדם שהוא בן עולם הבא? אמר לו: לא, אין כאן אדם כזה... בינתיים הגיעו לשוק שני בני אדם. אמר לו אליהו לרבי ברוקא: **אלו בני עולם הבא הם.** הלך רבי ברוקא אליהם. אמר להם: מה מעשיכם? אמרו לו: **אנשים בדוחים ושמחים אנחנו, ואנו מבדחים בני אדם עצובים.**

בדחן אמתי כיצד?

והנה כיום נוהגים לכנות לאלו המתבדחים כל היום בשם "בדחנים" ושמם אותם על ראש כל הר וגבעה, ואף מראיינים אותם פעם אחר פעם, כשהם משמיעים את התרגשותם מזה שהם זוכים לשמח אנשים

רבות של יגיעה, **שייכת מצוה זו אליו**. ויותר מכך יש לו להאמין, שאם היא שייכת אליו, כל שלא ימלא את שליחותו ולא ישמח אנשים אלו, ייחשב לו במידה מסוימת כאילו גזל מהם את שמחתם.

ועוד יותר מזה, הלא כלל הוא בידינו שאין הקב"ה מביא חיסרון לאדם, ואם הביא לו חיסרון, אין זה אלא כדי שחברו יוכל למלאות לו חסרונו זה ולהינצל מדינה של גיהנום. וכדאיתא במסכת בבא בתרא (י, א): "זו שאלה שאל טורנוסורופוס הרשע את רבי עקיבא: אם אלוהיכם אוהב עניים הוא, מפני מה אינו מפרנסם? אמר לו: **כדי שניצול אנו בהן מדינה של גיהנום**". ומעתה אם יימנע האדם מלטפל בעצמו בשכנו ויעביר את השליחות לעסקנים, הלא יאבד במו ידיו את המתנה שנתנו לו מן השמים.

עכ"פ הרואה את חבריו או את שכיניו זקוקים למילה טובה, ייגש אליהם לחזקם ולעודדם וירעיף עליהם מברכות פיו, ואזי תהיה לו שמירה מעולה מאת ה' להינצל מכל מלצער אחרים כאמור.

ראיתי מביאים בשם מרן **רבי משה פיינשטיין** זצ"ל ששאל על מה שאמרו במסכת קידושין לענין שמחת יו"ט: "אשה, בעלה משמחה. אלמנה מאי איכא למימר? בשרויה אצלו". ופירש רש"י: "באלמנה ענייה הכתוב מדבר, ונצטווה מי שהיא שרויה אצלו, לשמחה משלו במאכל ומשתה וכלי פשתן". ולכאורה יש לתמוה, מצד מה מחויב איש זה לשמחה בכלי פשתן? הא תינח צרכי אכילה ושתייה הוא מחויב לספק לה מצד מצות צדקה, אבל מדוע יצטרך ליתן לה כלי פשתן כדי לשמחה? אך לפי האמור זהו פשוטו של דבר. **אם הקב"ה הביא אלמנה זו לביתך, סימן הוא שעליך מוטלת המצוה לשמחה בחג**, ואין לך אפוא רשות להשתמט ממנה.

ישתתפו כל החסידים במצוה חשובה זו, כאשר כל אחד יתן עבורה כמה מטבעות?".

השיב לו ה"אמרי אמת": הן, אתה צריך לסבול את הכל, והביא לך ראייה ממסכת גיטין, שם איתא (פ"ד מ"ה): מי שחציו עבד וחציו בן חורין (כגון עבד של שני שותפים ושחררו אחד מהם), עובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום אחד דברי בית הלל. אמרו לו בית שמאי, תיקנתם את רבו ואת עצמו לא תיקנתם, לישא שפחה אי אפשר שכבר חציו בן חורין, בת חורין אי אפשר שכבר חציו עבד, יבטל?! והלא לא נברא העולם אלא לפריה ורביה, שנאמר: לא תהו בראה לשבת יצרה, אלא מפני תיקון העולם כופין את רבו ועושה אותו בן חורין וכותב שטר על חצי דמיו, וחזרו בית הלל להורות כדברי בית שמאי. והנה אף כאן יכול האדון השני לבוא בטענה: למה צריך ליפול כל ההפסד עלי? למה לא ישתתפו כל הקהל כדי לשחרר ממני את החצי השני של העבד? הראית לדעת שאין זו טענה, כי **אם נקלעה מצוה לידך, סימן הוא מן השמים שהמצוה שייכת אליך ושאתה צריך לקיימה לבדך בשמחה ובטוב לבב**.

והאלוקים אנה לידו

כמה פעמים אנשים מתאוננים על שנפלו עם שכן מסכן שצריך לסעוד ולתמוך, ולהקדיש זמן הרבה לו ולבני ביתו. ולפעמים אף מביעים את צערם בקול: למה דווקא אנו צריכים להתעסק בו? שיתעסקו בו העסקנים! או שילך לגור במקום של אנשים מעין אלו! כאן גרים אנשים בריאים ושמחים שאים זקוקים לסיוע! יידעו שאינם אשמים בכך, אלא אדרבה **זיכו אותם מן השמים במצוה גדולה זו - לשמח בניו של מקום**.

סוף דבר: המאמין בהשגחה פרטית, חייב להאמין, שאם **אנה הקב"ה לידו מצוה מעין זו**, הגם שאיננה מצוה קלה ודורשת שעות

תלמוד לישראל, **ביודעם שזה מה שההשגחה הועידה עבורם**. הקב"ה אין לו רשימה של יעדים שבני העולם התחתון צריכים למלאותם, **הוא מבקש רק שנעשה רצונו**.

כך החזיר מאור חייו של זקן סומא

שמעתי מהדרשן הרב זכריה וולרשטיין (שליט"א) ז"ל מעשה נפלא - מעשה ומוסר השכל בצדו: באחד מבתי האבות בארה"ב היו הזקנים דרים שניים שניים בכל חדר. היה שם בבית האבות זקן אחד שפעל אצל ההנהלה להשכין אותו בחדר מיוחד רק לו, וניאותו לו. כך דר לו זקן זה בחדר נפרד לבדו והכל התנהל על מי מנוחות. ויהי היום ובאו להודיע לו כי יהודי נוסף הצטרף לדיירי בית האבות ואין מקום פנוי עבורו. שאלו אותו אם הוא מסכים שישכינו אותו יחד עמו בחדרו עד שימצאו לו מקום בחדר אחר. האיש הרהר מעט והשיב: "הן", בסברו שיתרום מעט מעצמו למען זולתו וייטב לו.

אולם מה מאוד חשכו עיניו כאשר גילה כי הזקן שהביאו לחדרו, הוא אדם ממורמר ואינו מפסיק להתרגז על כל העולם ולקלל את כל הנקרה בדרכו. התקשר האיש אל ההנהלה ואמר להם: "עשו לי טובה! לא לזה התכוונתי ואינני מוכן שישאר בחדרי". הללו סברו וקיבלו והודיעו לו שלמחר יבואו להוציא את הזקן השני מחדרו.

ויהי בלילה ההוא, בטרם הלכו להיפרד זה מזה, שוחחו שני הזקנים יחדיו. אמר הראשון לשני: "מה אתה נרגז כל-כך? העולם אינו גרוע כל-כך כמו שאתה סבור!" השיב השני: "אם היית יודע את מצבי, היית רוגז יותר ממני". אמר הראשון: "מה לך מדבר? מצבי גרוע משלך! אתה צועד על רגליך ואני כבר צריך להתנועע בכסא גלגלים". אמר השני: "לא כי, מצבי גרוע משלך. הבט בעיניי ותראה". הביט הראשון

יענעמס גשמיות איז מיין רוחניות

לפעמים נדרש מן האדם הבא לשמח את הנדכאים לוותר מהרוחניות שלו, כגון מזמן לימודו וכדו'. אך על זה כבר דיבר בקדשו הרה"ק מרוז'ין זיע"א, שזה נקרא **מסירות נפש אמתית**. מסירות נפש איננה רק למסור את הגשמיות, אלא **גם למסור את הרוחניות**. כשהאדם מאיר פניו לאחרים ומשמח אותם, **הוא משמח את המקום ב"ה**, ואם כן ראוי שיעסוק בזה גם על חשבון הרוחניות. לא לחינם אמרו: "יענעמס של גשמיות איז מיין רוחניות" [הגשמיות של זולתי, היא הרוחניות שלי].

בטל רצונך מפני רצונו

במסכת יומא (כב, א) איתא: בראשונה, כל מי שרוצה לתרום את המזבח - תורם, ובזמן שהן מרובין, רצין ועולין בכבש, כל הקודם את חבירו בארבע אמות - זכה... מעשה שהיו שניהם שווין ורצין ועולין בכבש, ודחף אחד מהן את חבירו ונפל ונשברה רגלו, וכיון שראו בית דין שבאין לידי סכנה, התקינו שלא יהו תורמין את המזבח אלא בפייס. פירש הרה"ק **השרף מקאצק זיע"א**: **בראשונה ידעו הכהנים שהעיקר שתיעשה נחת רוח לשמים, ולאחר מכן ירדו ממדרגתם ונתעורר הרצון בלב כל אחד שתיעשה המצוה על ידו דווקא** עד שבאו מזה לידי סכנה.

עלינו לזכור שבאנו לעולם כדי לעשות רצון קוננו ולא כדי להגיע לאיזה יעד מסוים, ולכן מותר לנו להפסיד לפעמים גם מהרוחניות שלנו, כל שנעשה את המוטל עלינו בהוראה מגבוה. היו יהודים רבים במשך כל הדורות שרצו לשבת כל היום על התורה ועל העבודה ולהיעשות לגדולי עולם, אך בפועל ויתרו על רצונם ונדדו בין הערים והעיירות כדי לקבץ נדבות ליתומים ואלמנות או כדי להקים ישיבות ובתי

לאחר כמה ניסיונות להעיר את חברו, הזמין את אנשי בית האבות... הללו באו והודיעו לו בקרירות שבאמצע הלילה שבק חיים לכל חי, והנה עוד מעט קט יובילו אותו למנוחתו האחרונה. הסומא החל לצעוק במר לבו: "אנא הסתכלו מבעד לחלון והודיעו לי מה עם האב הצועד אל האוטובוס". האנשים החלו לצחוק ושאלו אותו: "על איזה חלון אתה מדבר? הלא החלון בחדר זה צמוד לקיר אבנים ואין רואים בעדו כלום". "אבל איך יתכן" - צעק האיש. "הלא כל יום היה המנוח ניגש עמי ומתאר בפני את מה שהוא רואה מבעד לחלון". עד מהרה נודע לכל שהזקן המנוח היה מתאר לו דברים על-פי דמיונו, וכל זה כדי לשמחו ולהעניק לו הרגשה של חיבור עם העולם החיצון.

הסומא פרץ בבכי: "הלא כעת נלקח ממני מאור עיניי בשנית ואני אנה אני בא". הוא ביקש שיקחו אותו אל הלויית חברו. בהלוייה סיפר את סיפורו, והפטיר לקול בכיים של המלווים: "כסבורים אתם שהמנוח היה בשר ודם?! אם היה יכול לברוא רחוב מקיר אבנים, אינו בשר ודם אלא מלאך"...

אמת לאמיתה כיצד?

יבואו וישאלו: היאך היה מותר לו לשקר? התשובה היא: אדם זה לא זו בלבד שלא הוציא שקר מפיו, אלא אף אמר את האמת לאמיתה, כי **באופן כזה השינוי מן המציאות זהו האמת האמיתית**. וכן היה הגה"צ **רבי אביגדור מיללער** זצ"ל מרבה לדבר בענין זה, והיה אומר **שאמת אין פירושה מה שנדמה לנו כאמת, אלא מה שהקב"ה רוצה** - אמתותו של הקב"ה.

וכבר אמר הגאון **רבי יעקב קאמינעצקי** זצ"ל: מטעם זה ניסה הקב"ה את האבות בהיפך מידותיהם, כגון אברהם שהיה מידת

בעיני השני ונחרד לגלות כי הוא סומא בעיניו. "זה כבר עשר שנים שאינני רואה מאומה" - בכה השני. "אין לי שום קשר לעולם החיצון ואני מרגיש כמת".

נתעוררו רחמי הראשון על השני, פנה אליו ואמר לו: ראה נא, למחר יעבירו אותך לחדר אחר, אבל ברצוני השכם בבוקר, לפני שאנו נפרדים, לגשת אתך אל החלון ולהמשיל לך לפרטי פרטים מה אני רואה מבעד לחלון עד שתראה הכל בדמיונך כאילו היית רואה אותם בעיניך... השכם בבוקר. הראשון לקח את השני אל החלון והתחיל להמשיל לו מה הוא רואה: "הנה יהודי אחד רץ לאוטובוס ומחזיק ביד ימינו את בנו הקטן, והנה חתול קופץ על הספסל וכן הלאה". במשך חצי שעה תיאר בפניו מה הוא רואה על כל פרטיו ודקדוקיו. כשגמר, נעשה השני מלא חיות. הוא פתח את פיו ולא הפסיק להרעיף על בן שיחו מלים של שבח והודיה עבור שתיאר בפניו את המתרחש בעולם החיצון. "כבר עשר שנים שלא הרגשתי מחובר כל-כך לעולם. אני מרגיש עתה כאילו החזרת לי את ראייתי".

בראות הראשון מה עלה בידו לעשות במחצית השעה בלבד, אמר לשני: "אתה נשאר בחדרי, אינך הולך לשום מקום, ואני אגש עמך כל יום בבוקר אל החלון ואתאר פניך בדיק רב כפי שתיארתי לך היום מה אני רואה מבעד לחלון". נשאר שניהם יחד בחדר, וכך היה הראשון ניגש עם השני כל יום אל החלון ומתאר לו כל פעם מה נעשה עם האב הצועד לאוטובוס. פעם נפל ושבר את רגלו. פעם שכח את האוכל שלו ובתו רצה אחריו להביאו לו, וכן הלאה.

כך נמשך הדבר זמן רב, עד שיום אחד התעורר הזקן הסומא וכשסבב אל מיטת חברו וביקש ממנו שייגש עמו אל החלון כמדי יום, לא הגיעה אליו שום תשובה.

נובעות מעשיית רצון הבורא. ומעשה אבות סימן לבנים לנהוג כן אף אנו, לשמח את זולתנו בכל מה דאפשר, ובכך נזכה לשמירה מעולה מאת הבורא יתברך שמו שלא להיכשל בגרימת צער ח"ו לאנשים מישראל.

החסד ניסה אותו בשחיטת בנו, ויעקב שהיה מידת האמת ניסה אותו באמירת "אנכי עשו בכורך", כדי לבדוק אותם אם מידותיהם נובעות מתכונותיהם או מעשיית רצון הבורא. ואכן עמדו איתנים בניסיונותיהם **ונודע הדבר שמידותיהם**

מדור אור החיים

ליל שישי פרשת אח"ק - ו' אייר תשפ"ג

כשאדם נקלע למצב רעוע ברוחניות שלא מבחירתו

בחינת החושב, (היינו שלא יזין בהם לא את עיניו ולא את מחשבותיו) ואם ב' אלו לא יעשה, אין אדם שליט ברוח זה לכלותה ממנו (אין לו סיכוי להיות קדוש וטהור), כי **כל שלא תהיה לו הרחקת הרגש הראות בדבר, הגם שירחיק בחינת החושב, לא ישלוט בעצמו לכלות ממנו הכרח החשק**."

אכן בגלל כן מצוי הדבר שהאדם בא בטענה: מה התורה רוצה ממני? הרי אני אנוס. ובדרך כלל האדם שרוי בבלבול ויש לו מחלוקת פנימית - אני כן אשם, אני לא אשם, יכול הייתי להתגבר, לא הייתי יכול להתגבר... נסיון מיוחד של בלבול יש לו לאדם כשהוא מרגיש שאין לו סיכוי להצליח. הוא אומר: תדרוש ממני דבר שיש לי סיכוי להצליח בו, לא דבר שאין לו סיכוי להצליח בו.

דבר העומד בפני הרצון

נתעכב על זה עוד קצת בטרם נמשיך הלאה: אחד מהרצונות העמוקים ביותר שיש לו לאדם, ואולי באמת הרצון העמוק ביותר, הוא הרצון להצליח. כך הוא אצל כל אחד בלי יוצא מן הכלל, השאלה היא רק מה נקראת הצלחה, ובזה נבדלים בני האדם זה מזה. מי שחי בסביבה שבה רכישת הון נקראת הצלחה, יהיה רצונו עז לעשות כסף

כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה

בפרשת אחרי יש לנו את דברי ה'אור החיים' הק' הידועים על כמעשה ארץ מצרים, אשר בשביל להיות יהודי ירא שמים, צריך ללמוד אותם פעם אחרי פעם וכל פעם עם הבנות חדשות, ואם לא מדי שבוע ומדי יום, לכל הפחות פעם בשנה בפרשת אחרי. דבריו נסובים על כמה וכמה נקודות שנאמרו ברוח הקודש, אך אנו נעסוק באחת מהם בלבד. כשהקב"ה מדבר עם משה להזהיר את בני ישראל על העריות, הוא מצוה אותו להקדים ולומר להם: אני ה' אלוקיכם, כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו, וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו, ובחוקתיהם לא תלכו. מדקדק ה'אור החיים' הק' כמה דקדוקים, ואחד מהם: מה ראה צורך להדגיש ולומר אשר ישבתם בה, וכי יש ארץ מצרים אחרת אשר לא ישבו בה?!

מבאר ה'אור החיים' הק': "הנה ידוע הוא כי כל מצוות אשר צוה ה' לעם קדושו, הם מצוות שיכול האדם לעמוד בהם ויטה עצמו אל הרצון לעשותם, זולת מצות פרישת העריות הוא דבר שנמשו של אדם מחמדתו ואונסתו עליהם לעשותם, זולת בהתעצמות הרחקת ב' דברים מהאדם, והם מרחק הרגש ראות העין, ומרחק

יושבים ושומעים איזה רעיון, ראובן הוא בעל כשרון חזק, ושמעון נחשב לממוצע ומטה, וראה זה פלא, ראובן אינו מתפעל כלל מהרעיון. הוא אומר: אולי כבר שמעתי פעם את הרעיון וממשיך הלאה בעיסוקיו. ודוקא שמעון מתפעל ומתרגש מהרעיון וקולט איזה דבר חדש שלא היה ידוע לו ואף לראובן אינו ידוע ואפשר שלעולם לא יידע אותו. הנה כי כן, זהו החילוק בין הבנה להשגה. ראובן שומע גימטריא ותו לא. מה שאין כן שמעון שכבר התמודד פעם עם ענין זה, ולכן הוא קולט היטב את הרעיון הגם שכשרונו חלש. הוא מבין אותו בפנימיותו. הוא מבין כמה הוא אמיתי.

ליהודי יש נשמה, ולכן יש לו השגה. כן כשרון, לא כשרון - השגה יש לו. **כלי להשגה יש לו.** וכיון שישגי השגה אלוקית, **ייצא מהכלים.** אמנם צריך לחזור בתשובה ולהסיר טמטום הלב, אבל זה בר השגה. כל יום יכול האדם לחזור בתשובה. עליו לעשות כמה דברים פשוטים והרי הוא זוכה להשגה, וכשיש לו השגה, יש לו חיבור אל הידיעה כי אני ה' אלוקיכם, וזה מה שנותן לו כח מעל לדרך הטבע להיות נקי וטהור.

לא היו ראויים לאותו חטא

ומכאן עובר ה'אור החיים' הק' לביאור המשך הפסוק, כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו. וזה לשונו: "ועל זה נתכוון ה' בנועם דברי אלוקים חיים ואמר כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם, פירוש הגם שישבתם במקום שאנשיה בני זנונים ולא תמנע מכם בחיית החושב לצד ישיבתכם ביניהם כל הזמן ההוא, כאומר אשר ישבתם בה ואין ישיבה אלא עכבה, וזה יסובב תגבורת החפץ בכם, אעפ"כ אנכי מצוה אתכם שתתעצמו לנצח החשק לבל תעשו כמעשיהם".

עד כדי שגעון; מי שנמצא בסביבה שבה רכישת כבוד נקראת הצלחה, ישקיע את כל אשר לו ברכישת כבוד. איך שלא יהיה, נפשו של אדם רוצה להצליח. אף אחד אינו רוצה להיות כשלון. אכן כשיהודי גדל בבית טהור, הוא מבין שהצלחה פירושה להיות יהודי ירא שמים אמיתי, ואדרבא, לכן הוא כל-כך כאוב, כי הוא מרגיש כל-כך רחוק מזה. כשהוא מדמה איש מצליח, הוא רואה בעיני רוחו יהודי נקי וטהור, וכשהוא מגלה בעצמו שאינו מצליח להיות כך... הוא כבר חשב שהוא עולה על דרך המלך ושוב הוא נכשל... הוא מתבלבל מאוד ונעשה שבור ורצוף.

נצחון על-ידי השגת אלוקות

ומה התשובה לכך? אומר ה'אור החיים' הק' שבדרך הטבע באמת אי אפשר להיות שמור, אבל הקב"ה אומר אני ה' אלוקיכם, ובכוחי תוכלו להיות טהורים ונקיים. ובלשון ה'אור החיים' הק': "הן אמת במין אנושי זולת ישראל ישנו בטענה זו, כי לא ימצא בכוחו למנוע עוצם חשקו ממנו, מה שאין כן אתם בני ישראל לצד היותי ה' אלוקיכם, והיא השגה אלוקות. **כוח האלוקי, ינוצח כח הטבעי גשמי, כי הצורה תשלוט בחומר כשיסכים איש ישראל להתדבק בה' אלוקיו, ישלוט בטבעו**".

הוא אומר: הקב"ה נתן לאיש היהודי כח של השגה. לא הבנה, אלא השגה. **השגה פירושה שהקב"ה פותח לו פתח והוא משיג איזה דבר מלמעלה.** כשאין לו לאדם השגה, אפשר לדבר ולדבר אתנו ולא יועיל. אך היהודי מאחר שיש לו נשמה שהיא חלק א-לוה ממעל, יש לו מפתח להשגה. הוא יכול להשיג השגה אלוקית. ופירושו של דבר הוא שיש לו חיבור ושייכות לאותה **חכמה אלוקית, כי משהו מתעורר אצלו בפנים.** זהו הפירוש השגה. ראובן ושמעון

להם: שבו כאן. לאחר זמן הם שואלים: אנו יכולים כבר לצאת? ואומרים להם: לא. למה לא? כי עוד לא נכשלתם. נכשלתם כבר? הנה עכשיו הולכים לקבל את התורה. פחד פחדים! קשה לומר את הדברים, אבל אנו לומדים מבפנים, וזה מה שכתוב.

הקב"ה אומר לאדם: אני מדבר אליך עכשיו כשיש לך בחירה. בתחילה כשלא היתה לך בחירה, לא דיברתי אליך. הכנסתי אותך למצב של בחירה לאחר שמצבך לא היה בטיב והכל ביוזמתי. זהו רצוני, שתצטרך לבחור בטוב לאחר שכבר היית היכן שהיית. זה מה שאני רוצה. אני רוצה לראות איך אתה עורך את המלחמה אחרי שכבר נכשלת. כלל גדול הוא בכל התורה כולה ובכל האומה הישראלית. כך אומר ה'אור החיים' הק'. סדר יש ועליך להבינו. הקב"ה אומר לך: אני מכניס אותך למצב בעייתי שלא מבחירתך; אני הורס אותך במדה מסוימת, ואח"כ אני נותן לך כח של בחירה ודורש ממך לבחור בטוב.

מה יעשה הבן ולא יחטא?

תשובה היא להרבה מאוד אנשים שמרגישים כאובים בראותם שנמנעו מהן מדרגות ובחינות ברוחניות, הכל מפני שבשנות חייהם הראשונות נכשלו בדברים שלא מבחירתם. הדבר ברור לכל שזה היה שלא מבחירתם. מישהו פגע בהם, מישהו השפילם, מישהו התעלל בהם, והדבר גרם להם להיפגם באופן רוחני או באופן גשמי או בשני האופנים יחד, והרי הם מראים באצבע ואומרים: מה יעשה הבן ולא יחטא?

אומר ה'אור החיים' הק': הבה נלך לאט. **אם לך לא היתה בחירה, אם כן מי עשה את זה? בא נעזוב את הרודף עכשיו. מי המסבב? הלא הוא הקב"ה.** מה הפשט בזה? איך יתכן שהקב"ה שלל ממך את הבחירה?

הנה הקב"ה מודיע לישראל שלא די שנתן להם יצר קשה של עריות, אלא אף הכניסם למציאות של מכשול. אכן פעמים שאנשים אינם מסוגלים לעכל זאת, וכשמראים להם מה שאמרו **חז"ל** (ע"ז ד, ב) שלא היו ישראל ראויים לחטא העגל, אלא גזירת מלך היתה לשלוט בהם כדי ליתן פתחון פה לבעלי תשובה שאם יאמר החוטא לא אשוב שלא יקבלני, אומרים לו צא ולמד ממעשה העגל שכפרו ונתקבלו בתשובה (לשון רש"י שם), הם מתחמקים ואומרים שרק לשעתו היה כן ורק בענין עבודה זרה, אבל כאן אנו מוצאים להדיא שהקב"ה הכניס את כל ישראל למקום כזה שלא יתכן להיות שמור בו לגמרי, ולא לשעה בלבד, אלא במשך מאתיים ועשר שנים התעכבו שם, ומטבע הדברים השפיעה עליהם הסביבה לרעה והתגבר בהם החפץ לעשות כמעשיהם.

וממשיך ה'אור החיים' הק': "ואמר עוד וכמעשה ארץ כנען וגו' אשר אני מביא אתכם שמה וגו' פירוש אף על פי שאתם באים למקום אשר שם הרגיעה שידה של בחינת הרע הזה, ונמצא בחינת החושב מתעוררת, אף על פי כן מחייב אני אתכם לבלתי עשות כמעשיהם".

אין אדם עומד אלא אם כן נכשל

הקב"ה אומר להם לבני ישראל: אע"פ שאתם באים ממקום הפוגם בכוח הראות ואע"פ שאתם באים למקום הפוגם בכוח המחשבה, אני מזהירכם שלא תעשו כמעשיהם. השאלה היא: מדוע מוכרח להיות כך? אילו היה ה'אור החיים' הק' אומר שיתכן שיהיה כך - "רבותי! במקום שבעלי תשובה עומדיו... יש מושג כזה, אפשר להפך זדונות לזכויות..." - הייתי מבין. אך לא. ה'אור החיים' הק' אומר בפירוש שלוקחים את כלל ישראל ואומרים

מרחם עמם, ואז לא היו גורמים לצער השכינה. היש טוב מזה? אבל אז היו עובדים אותי מצות אנשים מלומדה. לכן **העדרתי לברוא אנשים שגורמים לצער השכינה** (כי כשיהידי עובר שבעה מדורי גיהנום ברוחניות, אף השכינה סובלת אתו), **ואז יתפלל אלי ממעמקי לבו:** "רבוננו של עולם! עזור לי, אתה יכול לעזור לי, כי יש לי אלוקות בתוכי, ואתה יכול לעזור אותה". **ואני אשלח לו מדי פעם עוד הדרכה מה לעשות**, עוד אופן של תשובה, עוד אור של תורה ושל יו"ט, **ויתהפך לאיש אחר, לא יהודי של מצות אנשים מלומדה, אלא יהודי עם עומק, יהודי שעובד אותי עם חלקי נפש עמוקים.**

ואע"פ שיתמהמה, כלומר, אע"פ שהאדם נכשל שוב ושוב ולוקח זמן עד שהוא עולה על דרך המלך, אומר הקב"ה שהדבר כדאי לו. הן תראה שבמצרים היו בני ישראל לא פחות ממאתיים ועשר שנים. כשהאדם טוען: "הרי אני כבר נמצא במצב הזה כמה וכמה שנים ועדיין איני רואה אור", אומרים לו: "נו, האם זה יותר משהיית בני ישראל במצרים?".

קנאה לבעל עבירה

על ה'קדושת לוי' זיע"א מסופר שפעם כשראה בעל עבירה גדול, אמר: אני מקנא ביהודי שיכול לצאת ממנו. איך הוא עתיד ליראות כשיחזור בתשובה מאהבה וזדונותיו יתהפכו לזכויות? הלא הוא יהיה יהודי אמיתי שעובד את ה' עם הבנה. הוא מבין בגדלות ה', הוא מבין בניסים, כי מבשרו יחזה ניסים גלויים שעושה הקב"ה בימינו. אנו.

הנה כשהאדם יושב ומחשב אם הוא יכול לזכות למדרגה פלונית בתורה או בתפילה, ואומר בלבו: איני יודע אם אני מוסגל, מי אומר שהקב"ה יתן לי מתנות

איך יתכן שהרשה לאיזה ברנש לפגוע בך בצורה כזאת? הכאב באמת גדול. אך כפי הנראה זוהי הפרשה. כך ה'אור החיים' הק' אומר. אכן כן, התורה מדברת על זה, ונחוצה ידיעה זו לאדם לא רק כשמדובר בו עצמו, אלא גם כשמדובר בנו, כי הנה יש שהאדם מדבר עם בנו ומתברר לו שהמצב בכי רע. זה נופל עליו כרעם ביום בהיר. עכשיו יצטרך לשלם למומחים שיוציאו ממנו את הארס שהכניסו בו וכולי האי ואולי. הוא אומר בלבו: לא אמחל לפלוני לא בזה ולא בבא. ועוד הוא אומר: באיזה עולם משוגע אנו חיים...

ובכן, ידוע תדע שגם מצרים היתה ארץ משוגעת, והקב"ה הוא זה שברא אותה וכן ברא את ארץ כנען, והכניס בתוכם את בני ישראל. מדוע??? מדוע נגזר עלי לעבור שבעה מדורי גיהנום ברוחניות? הלא אני רוצה להיות יהודי! אומר הקב"ה: **דע לך שאני ה' אלוקיכם. אם תקום מתוך מצבך ותדבר אלי ותאמר:** "רבוננו של עולם! איני יודע מה מתי וכמה, אבל **ברור לי שאתה סיבכת שאקלע לפרשה זו** (ולדברי ה'אור החיים' הק' כל פרשת העריות תלויה בזה, כי זהו ההקדמה לפרשה זו, כי אילו היה האדם נולד בעולם הבא... והאדם הרי לא נולד בעוה"ב, וכמו שאמר **דוד המלך** ע"ה: הן בעוון חוללתי ובחטא יחמתני אמי, ופירשו המפרשים שהתכוון לומר: נבראתי עם נטייה לחטא) **ואני זקוק לעזרתך**", הרי זה יוציא ממך חלקי נפש עמוקים, ושווה יהיה זה לך יותר מכל הון דעלמא, ואז יתברר לך **שכדאי היה לך כל הצער והכאב, כי זה מה שגרם לך להוציא אותם חלקי נפש עמוקים**, משום שידעת שבלעדיהם לא תוכל להתהפך.

הקב"ה מעדיף אנשים מתמודדים

נמצא שהקב"ה אומר כך: יכול הייתי לברוא צדיקים גמורים, קדושים וטהורים

אותך למצב כזה כדי שתוכרח להתעורר ולהתחיל לעבוד אותי עם חלקי נפשך העמוקים, כי אז תאמין שאתה יכול לטפס ולטפס עד אין סוף.

ולכן אסור בתכלית האיסור להישבר ולהגיע למסקנות בלתי נכונות. תמיד צריכה להיות התשובה: "אדרבא". וצריך לזכור שהקב"ה אינו מודד דברים בזמן. אין זה תלוי אם שנה או שנתיים או עשרים שנה, כי אם האדם צועד בדרך ובסוף הוא מגיע להשגה בתורה, השגה באמונה, השגה בקדושה, נפתח לו צוהר לנשמתו. לכן כשהאדם רואה שהקב"ה מנסה אותו, ואפשר שהוא מנסה אותו על-ידי שהוא משליכו עמוק מאוד לתחתית הבור, יידע שעכשיו יש לו יכולת גדולה.

כעומק היסודות גובה הבנין

דומה הוא לבנין, כידוע שכלל שרוצים להקים בנין יותר גבוה, כך מעמיקים יותר את היסודות בבטן האדמה. התחתית הנמוכה היא סימן לטוב. תעשה את החשבון. הקב"ה הרי מנהל את העולם והוא טוב ומטיב, איך יתכן אפוא שזהו טוב? שאלה עצומה. ואנשים שואלים את השאלה בסגנון כזה: הלא זה גוזל ממני את התורה ואת התפילה. הם בוכים בדמעות שליש. איך יתכן שזהו טוב? הלא זה גוזל ממני כל טעם רוחני. ובכן, ראוי שתדע שהתורה מדברת על זה ואומרת שהקב"ה מסיר לעתים רוחניות כדי לבנות תשוקה לרוחניות. בכייתן לב טהור ברא לי אלוקים ורוח נכון חדש בקרבי, אינה כבכיית חברך. התשוקה הזו טובה היא מאוד מאוד, ונמצא שהקב"ה עושה עמך רק טוב.

אחת מהדוגמאות היא הרב אורי זוהר זצ"ל. לעולם לא היה מגיע לכוז עמקות ברוחניות אלמלא לקח ממנו הקב"ה

כאלה? - אם יהיה אדם החי בסגנון של מצות אנשים מלומדה, יגיע ללא ספק למסקנא שאינו יכול. וכך באמת מתהלכים אנשים לרוב עם מסקנא זו. אכן צריך לקלוט שזו אחת מהתוצאות הקשות של מצות אנשים מלומדה. חוץ ממה שהאדם עושה הכל ביבשות ואינו מתדבק בה', הוא גם מתייאש מראש מלעלות במדרגות התורה והיראה. מן השמים מחלקים אורות ומדרגות של תורה ומעשים טובים. למי מחלקים אותם? היתכן שמחלקים אותם רק ל'עובדים' ולכל האחרים אומרים: "אתם תעבדו לפרנסתכם ותראו לפרנס גם את שבת יששכר"?! התורה ניתנה לכל אחד ואחד מישראל. אין כתוב בשום מקום ששבת זבולון פטורים מהשגות של שבת. האורות וההשגות של כל התורה ומצוותיה, ניתנו לכל אחד מישראל בלי יוצא מן הכלל. אך מה? כיון שהאדם חי בסגנון של מצות אנשים מלומדה, הוא אומר: תשמע! אינך מכיר אותי. אני אדם שאוהב נוחות. עוזב אותי, טוב לי היכן שאני נמצא. ובכן, צריך מדי פעם לתת לו איזו סטירה, סטירה רוחנית, כדי שלא יוכל להמשיך לחיות בסגנון של מצות אנשים מלומדה, כי שייגעץ אינו רוצה להיות - עד כאן! הוא רצה להיות אברך פשוט, לא שייגעץ. הנה עכשיו נוכל לראות אותו אומר תהלים ומדבר עם הקב"ה. שלום עליכם. ואז כשייצא מסגנון החיים של מצות אנשים מלומדה, יוכל להאמין שהוא יכול לזכות לעוד הרבה מדרגות בתורה ובתפילה גבוה מעל גבוה.

כל זה אכניס ביכולת

נמצא שהמאמר אני ה' אלוקים הוא הקדמה לא רק לפרשת העריות, אלא גם לשאר סיבוכים ברוחניות שהאדם נקלע בהם ואינו מוצא דרך להחלץ מהם. הקב"ה אומר לו: ראיני אותך ישן, ולכן הכנסתי

לא בשאל תחתית, כבר אין פרשה זו נוגעת לז? חס ושלום! אלא אחרי שכבר התעוררה בו התשוקה, הוא יכול להמשיך להשתוקק לעוד ועוד מדרגות ברוחניות. והרי ידוע שהצדיקים הרגישו תמיד שעדיין לא התחילו לעלות בהר ה', והיתה להם תמיד תשוקה שאין דומה לה להתקרב אליו. אכן, אין צריך להיות במקום נמוך כדי לעורר את התשוקה. הנפילה למקום נמוך היא רק כלי. אם האדם מוצא את עצמו במקום נמוך, עליו לדעת שיש לו עכשיו את היכולת להשתוקק לקדושה ולעוף כמו חץ לעולם הקדושה.

בתחילה את הרוחניות. האדם יכול להסתובב בעולם כאברך מן המניין, הכל טוב ונפלא, באופן רשמי הוא לומד ומתפלל ורשום כחבר בקהילה. אכן הקב"ה צריך לפעמים לקחת מן האדם את הרוחניות שלו כדי שתשוקתו אל הרוחניות תהיה באופן בלתי רגיל. וכבר פירש ה'שפת אמת' הפסוק צמאה לך נפשי וגו' כן בקודש חזיתך וגו', שכפי הצמאון שיש לו לאדם, כך הוא זוכה לראות את האלוקים.

ולסיום: על האדם לדעת שגם לאחר שנושע, הפרשה לא נגמרה. ואם הוא כבר

מדור

שיעורי ליל שישי

ליל שישי תז"מ - כ"ט ניסן תשפ"ג

גאולת הנשמה על-ידי התחברות לצדיק

לרגל הילולא קדישא של הרה"ק רבי מנחם מענדיל מוויטעבסק זי"ע (א' אייר תקמ"ח) נמסר בבית מדרשו של הצדיק בעיה"ק טבריה ת"ו ביום היארצייט

חסידות מביאה לידי ענוה

הרה"ק רבי אברהם אלימלך אמר: ידוע שהרה"ק מוויטעבסק היה עניו מאוד (כידוע שהיה מוסיף לחתימת שמו "השפל באמת", ואמר על זה הרה"ק מרוזין זיע"א: לכאורה ייפלא, אם הוא שפל באמת, מדוע הוא כותב כן על עצמו ונראה כמתגאה? והשיב שהיה כל-כך שפל בעיני עצמו שלא ראה שום גדלות במה שהוא שפל באמת), וכיון שכן, הבית הזה מסוגל רק לתורה ותפילה ואהבת חברים, **כי במקום כזה קל לו לאדם להרגיש את שפלות עצמו ולהתעלם לגמרי מחסרון חבריו.**

הצדיק מדליק את הנשמות

כדאי לזכור ביום כזה כאשר מסתופפים במקום קדוש הספוג מקדושת הצדיק ועוסקים בתורתו ומשתטחים על ציונו לבל נושפע מהרוח הנושב ברחוב שבאים אל הצדיק להמשיך ישועות. דבר חשוב מאוד הוא להמשיך ישועות, אבל לא זהו העיקר. **עיקר התכלית שבאים אל הצדיק הוא משום שנשמת האדם כלואה בבית האסורים של הגוף.** ההצטרפויות והרצונות של הגוף מרדימים את הנשמה עד שאין

נחלת משיח ה' מנחם שמו

מה נורא וקדוש המקום הזה, ביתו של הרה"ק רבי מנחם מענדיל מוויטעבסק. ידוע שחסידי קארלין רכשו את המקום בשנת תרכ"ט וכשהגיעה הבשורה לרבם ה'בית אהרן' זיע"א, בירך ברכת שהחיינו, ואמר: "אשרינו שזכינו לקנות נחלת משיח ה' מנחם שמו". התכוון למה שכתוב (סנהדרין צח, ב): "יש אומרים מנחם שמו [של משיח] שנאמר (איכה א, טז) כי רחק ממני מנחם משיב נפשי".

כן מסופר שכאשר נכדו הרה"ק רבי אברהם אלימלך הי"ד זיע"א הגיע הנה בשנת תרצ"ג ודרך על מפתן בית הכנסת, אמר: "כל אחד יכול להרגיש את קדושת הרה"ק מוויטעבסק השוררת כאן במקום". וכשהגיע לכאן ה'אמרי חיים' מוויזניץ זיע"א, נישק את הקירות. האמת שהבית עצמו נחרב קצת מרעידת אדמה, אך לאחר רכישתו, חיזקו את יסודותיו ושיפצוהו והנה הבית עדיין עומד על תילו, וכאמור, הצדיקים בעלי רוח הקודש אמרו שהקירות עדיין ספוגים בקדושת הצדיק ומותרים רושם דקדושה על כל הבאים הנה ללמוד ולהתפלל ולהיועד יחדיו בהתוועדות של בני העלייה.

שתל הקב"ה צדיקים בכל דור ודור אשר כל מהותם היא גילוי הנשמה, כי הסירו את כל המחיצות וזיככו את החומר לגמרי והתלהבותם לריבונו של עולם היתה בדרגה הגבוהה ביותר, ועכשיו כשאתה הולך ומתחבר אל הצדיק... נניח שאתה לומד בספרו... הן כאן בתוך הספר נמצאת נשמתו של הצדיק, וכיון שכן, יש כאן גילוי נשמה ונשמתך נדלקת. אף כשמשתטחים על ציון קדשו של הצדיק ואומרים שם מזמורי תהלים, **עיקר העבודה היא להוסיף עצים על הנשמה שהנשמה תתחיל לבעור ותתגלה החוצה.**

צדיק מה ביקש

הרה"ק ה'בית אברהם' מסלאנים זיע"א כשהיה בטבריה, בבוקר הראשון כשהחסידיים באו ללוותו מביתו, לא מצאוהו. יצאו לחפש אחריו. חיפשו וחיפשו ולא מצאו, עד שאמר אחד: כפי הנראה הוא ניגש לציון קדשו של הרה"ק מוויטעבסק. הלכו לבית החיים ומצאוהו ונתברר שהיה שם זמן רב ובכל אותו זמן חזר על שני הפסוקים של מזמור כ"ב א-לי א-לי למה עזבתני וגו'. הוא עמד וביקש על נשמתו שתוצת באש נשמת הצדיק, וכשראה שהחסידיים הגיעו, סיים את המזמור והלך לו. אכן הבית אברהם חי מ"ט שנים כמספר שנות חייו של הרה"ק מוויטעבסק ונסתלק ביום הסתלקותו.

רואים זאת אצל הרבה צדיקים וצריך להטמיע זאת שנתחיל באמת לחיות כך. קחו לדוגמא את ענין הנסיעה אל הרבי ר' אלימלך. הרבי ר' אלימלך אמר שמי שיהיה אצלו, יחזור בתשובה. הא לך שמגיעים לשם כי שם הנשמה מתגלית והאדם מתעורר בתשובה. והאמת שמקור כל

האדם יכול להרגישה. **הביא הקב"ה צדיקים לעולם כדי שהצדיק שנשמתו מאירה תדליק את נשמתו ותיגאל.**

כשהמצרים במצריים חיפשו את ילדי בני ישראל המוצפנים, מה עשו? הם הביאו תינוק בוכה, וכיון ששמעו אותו בוכה, התחילו אף הם לבכות ונתגלה מחבואם, כי כך דרכו של תינוק כששומע תינוק אחר בוכה אף הוא מתחיל לבכות. וסיבת הדבר, כי יש דבר טבעי בנשמה שאצל הילדים הקטנים הוא עדיין בטהרתו. אצל המבוגרים זה כבר לא בטהרתו כי הם בונים כבר מחיצות בלב. אמנם לגבי בכייה זה קיים קצת גם אצל המבוגרים, כי מדובר ברגש חזק, וכשאחד בוכה, זה מעורר גם את האחרים לבכות. בכייה מגיעה ממקום עמוק שבנפש האדם, נשמתו מבעבעת ופורצת החוצה, וכיון שהנשמה יוצאת החוצה, הוא פוגשת את הנשמות האחרות ואף הן משתפות פעולה אתה.

מדליקין מנר לנר

אכן דבר מעניין הוא לשים לב אליו, שכל פעם שיש גילוי נשמה, זה מעורר נשמה אחרת לשתף פעולה, ממש כמו נר שמדליק נר אחר. בכייה היא דוגמא אחת. נגינה היא דוגמא נוספת. כך אומרים בשם **צדיקים**^א שכאשר יהודים שרים ורוקדים בשבת קודש ואחד עומד מן הצד ואינו נגרר אחריהם, צריך לבדוק אחריו, והיינו כנ"ל כי מצד הטבע כשיש גילוי נשמה זה מדליק את הנשמות האחרות הנמצאות שם. וזו אחת מהסיבות שיהודים מתוועדים יחדיו בליל שבת וברעווא דרעווין או אף בליל שישי, כי כשמגלים שם את הנשמה, אף הרדומים מתעוררים מתרדמתם. כך עשה הקב"ה, נשמה אחת מדליקה את השניה, כי הן מגיעות מאותו שורש.

א. כך מוטו משמיה דהרה"ק ה'בית אהרן' מקארלין זי"ע.

ברם הספר פרי הארץ מלמד את האדם: **קח את ההרגש שיש לך, קח את המדה שיש לך והשתמש בה לצורכי שמים ולשאר הדברים אל תשתמש בה.** הרה"ק מוויטעבסק כותב כמה פעמים בספרו שכאשר יעשה כן האדם, תהיה לו גאולה. דוגמא לדבר היא מה שאמרו חז"ל (שבת קה, ב) שהרב הלומד עם תלמידיו צריך כפעם בפעם להראות להם כמין כעס, ולא שיכעס באמת, אלא יראה להם כאילו הוא כועס כדי להחזיר להם את הרצינות. כשהאדם שולט על מדותיו, הוא נגאל לגמרי, כי הוא יודע בכל עת איזו מדה להוציא. אין הוא נותן למדותיו להשלט על-ידי המצבים השונים כאשר בני אדם שכאשר מכעיסים אותם הם כועסים וכשמפעילים אותם הם מתפעלים. מי שמופעל בכל עת על-ידי אחרים, נכשל כל יום בדברים בלתי ראויים. למה הוא דומה? למי שרואה שיוצאים לו כספים מחשבון הבנק שלו ואינו יודע איך ומה. מי ששולט על מדותיו, יודע שיש לו אורות רבים, וכל פעם הוא מוציא אור אחד לפני הנצרך לו לעבודת ה'.

אחד מהדברים הוא שהרה"ק מוויטעבסק מרחיב עליו בספרו, וכשהאדם מאמץ אותו, הוא יוצא לחירות, ומתעלה ומתקרב אל ה'. והאמת שזוהי עבודת הספירה, לתקן המדות, כי כשהאדם מתקן את מדותיו באופן זה, התורה יכולה לשרות עליו.

עכ"פ נקודת הדבר היא שהאדם צריך שתהיה לו משיכה חזקה להגות בספרי הצדיקים, ולא רק כדי ללמוד את עצותיהם אשר זה גופא עולה בערכו על כל הון דעלמא, אלא גם מפני שיועד שיש שם גילוי נשמה אשר בכוחו להועיל לאדם יותר מכל עצה.

הקשיים הגדולים של האדם הוא מה שנשמתו מכוסה ואינו מרגיש אותה ואינו יודע מה רצונה, כי לכן אינו מטפל בדברים נכונה ואינו מבין מה עיקר ומה טפל.

אמור מעתה: אף מי שהגיע אל הצדיק כדי לפעול לעצמו ישועה, כדאי לו לדעת שסוף כל סוף אם תהיה לו ישועה לנשמתו, הוא ייושע במה שלשמו הגיע אליו. אל תדאג! גם כאב זה שאתה מרגיש עכשיו - יירגע. השאלה היא האם אתה רוצה לעבוד רק על התוצאה החיצונית ולא לסדר את שורש הקושי, או שאתה רוצה לעבוד על השורש ותהיה לזה השפעה הרבה יותר גדולה לגופך ולנשמתך.

המדות במשנת הצדיק

צריך לזכור שהצדיקים באו להאיר ולא להמשיך ישועות חיצוניות. ובפרט צדיק זה אשר רבים הצדיקים שדיברו על ספרו פרי הארץ שסידר בהם את כל יסודות החסידות להעמיד את האדם על רגליו ולהראות לו איך להשתחרר מכבלי יצרו. אכן אחד מהדברים שהוא מדבר עליהם הרבה בספרו הוא איך לכוון את המדות/התכונות/הכשרונות ולהשתמש בהן נכונה. בעולם החיצוני משתמשים בזה רק כדי לעזור לאדם להצליח באופן חיצוני. אומרים לו לאדם: "יש לך כשרונות, בא ואראה לך איך תוכל להשתמש בהם. אם תעבוד באופן כזה וכזה, תוכל לעשות כסף רב..." האמת שגם זה נצרך, כי האדם צריך לחיות בעולם ולהיות בריא בנפשו, אבל השורש האמיתי על פי תורה הוא שלכל אחד יש שבע מדות/תכונות וכל ההרגשים העמוקים שיש לו לאדם, שורשם באותן מדות, והוא עצמו אינו שם לב כמה הוא משתמש במדותיו. הוא משתמש בהן כל יום, אבל כל-כך חבל שהוא משתמש בהן באופן מעוות.

ליל שישי תז"מ - כ"ט ניסן תשפ"ג

גילוי מדרגות הנשמה בכוח הצדיק

לרגל הילולא קדישא של הרה"ק רבי מנחם מענדיל מוויטעבסק זי"ע (א' אייר תקמ"ח) נמסר בבית מדרשו של הצדיק בעיה"ק טבריה ת"ו ביום היארצייט

ויהי בחצי הלילה

סידנא (אדונינו) בבא סאלי זיע"א היה מקפיד לערוך סעודה גדולה ביום הילולת הרה"ק רבי מנחם מענדיל מוויטעבסק והיה מוסר מדברי תורתו של הצדיק. בערוב ימיו חולה היה ותשוש ושוכב במטתו, ובהגיע עת ההילולא הכינו אנשיו סעודה גדולה כמידי שנה בשנה על אף שידעו שלא יוכל להשתתף בה. ויהי בחצי הלילה, העיר את בני ביתו ושאל: "מדוע לא ערכתם סעודה לכבוד הרה"ק מוויטעבסק?". "ערכנו" - השיבו לו - "אבל חלוש היית ולא היה בכוחך לבוא אל הסעודה". אמר להם הבבא סאלי: "אמת שאני חלוש מאוד, אבל הרה"ק מוויטעבסק נתגלה אלי בחלום ואמר שאינו מוותר".

התברר שהללו עשו את דרכם מבאר שבע לירושלים ופתאום הצייע אחד היות שנמצאים קרוב למקום מגוריו של הבבא סאלי, אולי כדאי להיכנס ואפשר שיזכו לראות בזיו פניו. רבים מהנוסעים התנגדו להצעתו כי אמרו: וכי חפץ אתה לנקוש על דלתו בשלוש בלילה?! אבל הלה התעקש וקולו גבר על קול התנגדותם וכך באו להשתתף בסעודה ונתקיים על ידם רצון יראיו יעשה.

אכן שמחה גדולה יש בכל העולמות שיש צדיק שמאיר את העולם ומחזיר יהודים בתשובה עד ימינו אנו, ועל דא צריך בוודאי לערוך סעודה גדולה ולשמוח בשמחת השכינה.

בבית מדרשו של הצדיק

מעשה נפלא התרחש בזה הלילה כאן בבית מדרשו של הצדיק. בעל המעשה הוא יהודי שנמצא כאן אתנו ואדוק עד מאוד בספרו הקדוש של הצדיק. הוא נחשב לתלמיד אמיתי שלו, כי נשמתו באמת הוארה על ידו. ואף הוא עצמו מעיד שכל פעם שהוא עולה אל ציונו של הצדיק, הוא מרגיש קרבת אלוקים שאין בדומה לה. מספר היהודי שבהכנסו היום לבית מדרשו של הצדיק, הרגיש פתאום התעוררות עצומה כאותה שהוא מרגיש תמיד בעלותו על הציון, ולא ידע פשרו של דבר, כי לא ידע כלל שזהו בית מדרשו של הצדיק. רק מאוחר יותר נודע לו שזהו בית מדרשו של הצדיק ושהצדיקים אמרו שאפשר להרגיש בו מקדושת הצדיק.

היה אז אחרי חצות הלילה והרחוב בעיר נתיבות שומם מאדם. צווה הבבא סאלי להעיר את השכנים ולפקוד עליהם לבוא אל הסעודה לכבוד הרה"ק מוויטעבסק. עשו בני הבית כדבריו, הוציאו את השכנים ממיטותיהם, ואם בכל שנה השתתפו בסעודת ההילולא בין שלושים לארבעים איש, הפעם השתתף בו רק מנין מצומצם וכולם ישנוניים ועפעפיעים נדבקים זה לזה. ובכל אותה עת היה הבבא סאלי מהורהר. לפתע פשטה נהרה על פניו וביקש להכין מאכלים לעוד כמה מנינים. בני הבית לא הבינו למה הוא מתכוון, אבל מילאו אחר פקודתו. והנה כעבור שעה קצרה, עצר שם אוטובוס וירדו ממנו עשרות אברכים חסידיים והתיישה לסעודה.

ממושגים כאלה, ויש שהאדם שואל: מתי הצדיקים מגיעים למדרגות כאלה? כמה הם צריכים לעבוד כדי להגיע לאותה ענוה? אפשר לומר זאת בדרך צחות. אחד נכנס לחנות ושואל את המוכר על דבר מסוים כמה הוא עולה. המוכר משיב לו: עשר דולר. אבל אם תקנה שנים, אמכור לך אותם בשמונה עשרה דולר, ואם תקנה שלושה, אמכור לך אותם בעשרים ושלושה דולר. אומר לו הקונה: תן לי כל-כך הרבה שכבר לא יעלה לי כלום. ואל הנמשל: פעמים הרבה האדם שואל: איך זה עובד שאנו נראים כפי שנראים ובכל זאת מרגישים שהקב"ה יש לו נחת רוח מאתנו, ואילו הצדיקים הגדולים ככל שהם עובדים יותר, כך מתגברת אצלם התחושה שאין בהם מתום?

ובכן, אחת מהדרכים להבין זאת היא שבאמת **כל הדרגות קיימות כבר בנשמת האדם ואין צורך להביא מבחוץ**. אין כזה מושג שהאדם יעשה חשבון חיזוני ומתוך כך יגיע לענוה. **הנשמה מרגישה כי כעפר לכל תהיה, אך כשהיא עטופה בגוף, אי אפשר להרגיש אותה ענוה**. וכיון שהצדיקים הזדככו, הרגישו את הענוה מבפנים.

תורה נקייה מכל רבב

יש סיפור ידוע על הרה"ק מוויטעבסק ונספרו כעת בראשי פרקים בלבד כדי להגיע אל הלימוד. היה לו חסיד שנולד לו בן וביקש ממנו שיבוא אליו לשבת להיות על הברית. ענה לו הרבי שלא יוכל להיות אצלו בשבת, אבל ישלח לו את המוהל שלו. הרבי ביקש מהמוהל לנסוע לשבת לאותו חסיד, ואף שהמוהל לא רצה לעזוב את רבו (כי האור שהיה שם בשבת היה בלתי נתפס, עד שהעידו החסידים שהיו שם בשבת שכל שבת נראית היתה כאילו היא השבת היחידה בעולם), הכריחו הרבי לנסוע אליו. המוהל נסע כמצות רבו, ויהי במוצאי שבת, כיון שניראו

הרה"ק **רבי מרדכי שלמה מבאיאן** זיע"א (ר"ח אייר תשכ"ב) אמר בשם **צדיקים** שהרה"ק מוויטעבסק **בכל מקום שהיה הכניס בו רוח של קדושה וטהרה**. ובכן, כשאנו נמצאים במקום כזה, בוודאי זה יכול לפעול לטובה בנשמתנו. ועל כל זה יש להוסיף שהצדיק בעצמו כתב במכתב ששיגר לעדת מרעיתו בענין מקום זה: מקום התבצר לי מן השמים. הנה כי כן, מקום נבחר הוא מן השמים למשכן הצדיק. אגב אורחא ראוי שנדע שמשקיעים גדולים ביקשו לתת תמורת הבית הזה מיליונים רבים כדי שיוכלו להרסו ולהקים על עפרו מלון גדול, שהרי סמוך ונראה הוא לים הכינרת, אך מעולם לא הסכימו להם, והרי מדובר במקום קדוש שיהודים יכולים לבוא בשעריו ולהתקרב אל ה' ואיך נוותר עליו.

ענוותנותו של צדיק

צדיקים הפליאו עד מאוד את ענוותנותו של הרה"ק מוויטעבסק שהיתה אצלו אורח חיים. כששאלוהו היכן להטמינו לאחר פטירתו, אמר כמסיח לפי תומו: "אין אצלי חילוק. אני מקווה שיהיה מי שיסכים שיטמינו אותי לידו".

פעם ביקש ממנו מאן דהו לערוך לו מכתב. מילא לו הצדיק את מבוקשו, וכשהושיט לו את המכתב הערוך, אמר לו: "חישבתי מעשי וראיתי שאין בי שום מעשה טוב, ועכשיו שזיכיתני במעשה חסד, כמה אני צריך להודות לך". אומר היה מתוך פשטותו: בק"ש שעל המטה אפשר לעבוד את ה' בנקיות ובלי שום פניה. בתפילה אנשים רואים ולכן לפעמים נכנסות מחשבות של פניות, אבל בק"ש שעל המטה שאף אחד אינו רואה, אז המחשבה נקייה בלתי לה' לבדו.

ונפשי כעפר לכל תהיה

והנה כששומעים עובדות כאלה על צדיקים, יש שמרגישים כל-כך רחוקים

או אז אוכל לשחרר אותך. **צדיקים** הסבירו שתורות שנאמרו אפילו על-ידי אנשים גדולים, **אם היה להם פניות בעת אמירת התורות, יש לסטרא אחרא שליטה עליהן.** הביט בספרו ואמר: אין מופיע אצלי שום תורה מתורת רבך ושחררו לחופשי, וכשחזר אל רבו, אמר לו: הגעת אל התיקון.

מעשה זה ללמדנו בא שתורתו של הרה"ק **מוויטעבסק נקייה היתה מכל רבב של התפארות, אך היתה בלתי לה' לבדו.** עכ"פ **האדם בנשמתו יש לו את כל המדרגות, אבל צריך לראות שהן יתגלו החוצה, וכשהוא מתקשר אל הצדיק, הן מתגלות על-ידי כח קדושת הצדיק.**

סרחון החלק הנפסד של אהבת ה'

כעת נלמד אחד מהיסודות שהרה"ק מוויטעבסק מביא בפרשת ראה. קושיא ידועה יש מדוע נאמר בפרשת בחוקות ובפרשת והיה אם שמוע שכרן של מצוות, הרי אמרו שכר מצוה בהאי עלמא ליכא. ובספר **עבודת הקודש** איתא שאין המדובר בשכר, אלא במציאות טבעית, כי כך נקבע סדר העולם מעת בריאתה, שכאשר האדם מקיים את התורה והמצוות, בא אליו שפע רב. כותב על כך הרה"ק מוויטעבסק: היתכן לקרוא בכלל שפע גשמי בשם ברכה?! ריבוי שפע גשמי הלא הוא טיט וצואה ולכלוך, ויותר חמור. יותר גרוע הוא מטיט וסרחון. ומסביר על פי חשבון מדוע הוא כן, כי הנה מאין בא הסרחון? הסרחון בא מדבר שהיה חי ולא נשאר בו אלא החלק הנפסד. מזה בא הסרחון וזהו הלכלוך שמשליכים באשפה. והנה ידוע שכלל שהדבר גבוה יותר, כך החלק הנפסד שלו יותר נמוך. אפשר לראות זאת לגבי חלקי הבריאה. הדומם כשנפסד, אין איש שם על לב. הצומח כשנפסד, מיד רואים שהוא נובל וקמל. והחי כשנפסד, נודף ממנו ריח נורא. וכן ידוע שצריך

ברקיע שלושה כוכבים, מיד יצא לדרכו כדי להספיק להגיע לסעודת מלוה מלכה, אך בחצותו את היער, תעה בין סבך העצים ולא מצא את דרכו החוצה, עד שראה בקתה מאירה מרחוק, שם פעמיו אליה ומצא שם יהודי זקן שאומר תורה וסביבו אנשים מקשיבים. הטה את אזנו ונתלהב מדברי התורה המאירים, וכיון שעמד ושתה בשקיקה מימי התורה המפכים, התחיל להסתפק האם הזקן גדול כמו רבו או לא. אח"כ התחיל אותו זקן לומר עוד תורה עם יותר עמקות, ועכשיו כבר הגיע המוהל למסקנא שהוא גדול כמו רבו. אח"כ אמר הזקן תורה יותר עמוקה, ואז החליט בנפשו: אני עוזב את רבי ומתדבק בו כי הוא עולה עליו בעמקותו.

כשהגיע המוהל לוויטעבסק, ביקש להיכנס אל הרבי הוודיע לו שהוא נפרד והולך לו, אבל הרבי הזהיר מראש את הגבאי שלא יתן לו להיכנס. המוהל לא הרפה ושלח שליחים עד שבסוף נפתחה לו הדלת, וכשנכנס, אמר לו הרבי: דע לך שהיה זה הסטרא אחרא ונתפסת ברשתו ואתה שרוי עכשיו בצרה גדולה, והעצה היחידה היא שתזדמן שוב למצב זה ולא תתפעל כלל.

ויהי לתקופת השנה נולד עוד בן לאותו חסיד, וגם הפעם היה הברית בשבת, ושוב שלח הרבי את המוהל לעשות את הברית, וככל אשר היה בראשונה, נעשה בשניה. במוצאי שבת תעה המוהל ביער עד שהגיע לאותו מקום שהיה בו בראשונה, והאנשים שם קירבוהו מאוד כי כבר הכירוהו מפגישתם הקודמת, אבל הוא הרעים בקולו על הדרשן המתחזה כצדיק וצעק עליו שהוא הסטרא אחרא בכבודו ובעצמו. האנשים רצו לרצחו נפש על כך והוא נלחם בהם בכל כוחו על פי מצות רבו, והסוף היה שהדרשן אמר לו: שמע נא! הן תלמידו של הרה"ק מוויטעבסק אתה. הבה ואחזה בספרי אם כתוב שם מתורת רבך. אם אראה שאין מופיע שם כלום מתורת רבך,

ולא יתגשם על ידו, והלא זו הברכה הגדולה ביותר, כי אז השכינה שורה שם.

כך הנשמה מתחילה לפרות ולרבות

נסיים בעוד נקודה אחת. **בנועם אלימלך** (תחילת פרשת תזריע) כתב שכאשר האדם עוסק בהבלי העולם, אף פעם אין לו חידושים, כי ההבלים חוזרים על עצמם כל הזמן. לועסים את ה'נייעס' שוב ושוב עד שמקיאים ממנו. אין בו שום חידוש. אך **יהודי ירא שהולך בדרכי ה', בכל יום ויום יבין וישכיל יותר ויותר מה שלא השכיל אתמול, ובכל יום יוסיף פיו לדבר חכמות.** הוא מבאר לשון הפסוק אשה כי תזריע וילדה זכר שהכוונה לנשמת האדם. **בתוך הנשמה יש כל-כך הרבה אור. האדם רק צריך לחבר אותה אל הקב"ה.** יתפלל, ילמד, יאמר תהלים, יעשה מעשה מצוה, יעסוק בתשובה, **ואז נשמתו תתחיל לפרות ולרבות וכל אור יתגלה לחוץ.**

ובכן, **ההתדבקות בצדיקים היא אחת מהדרכים לעורר את הנשמה עד שתתחיל לפרות ולרבות.** ילמד בספרו של צדיק ויתבונן בדבריו ואז תאיר נשמתו. וכשיבין זאת האדם, יבין שההתעניינות בחדשות ובפוליטיקה ובשאר הבלי העולם, היא כאב כה גדול, ולמי שמתעניין באלה, אומרים לו: אתה אוהב דברים כאלה? ובכן דע לך שיש מוכן בנשמתך חידושים אמיתיים והבנות והרגשים שיש בהם פי מיליון תענוג מכל אותם הבלים. ומה שהאדם נמשך להבלים, זה רק מפני שהוא מרגיש ריקן. אכן כשרואים אחד מסתובב באמצע התפילה ובשאר חלקי היום בין מוכר נייעס למשנהו, צריך להדיע על כך לקופות החסד כי הוא המסכן הגדול ביותר. צריך לתמוך בו. איני יודע איך, אבל הוא זקוק להרבה תמיכה. צערו גדול עד מאוד, כי יש לו נשמה שמחפשת משהו ואינה מוצאת. ותחת כן

להתרחק בק"ש מצואת אדם יותר משצריך להתרחק מצואת בעלי חיים, וכמו שאמרו **חז"ל** בסיבת הדבר, כי האדם יש לו דעת, ולכן החלק הנפסד שלו יותר גרוע.

והנה התאוות הן החלק הנפסד של אהבת ה'. הדבר הגבוה ביותר הקיים בעולם, הוא אהבת ה', ולכן כשמתמשים במידה זו לתאוות העוה"ז, היא מעלה סרחון שאין כמותה בעולם. על כן שואל הרה"ק מוויטעבסק על בעל עבודת הקודש: איך יתכן שיאמרו לו לאדם: "בשכר קיום המצוות תזכה לעשירות"? על איזה ברכה אתה מדבר כאן? למה מגיע לו עונש כזה?

ברכה שאין טובה הימנה

מרחיב הרה"ק מוויטעבסק בענין ונקודת דבריו שאין הכוונה לריבוי גשמי, כי הריבוי הגשמי הוא בוודאי סכנה גדולה ואין בו שום ברכה כנראה בחוש, אך **הכוונה שהאדם יזכה לדעת איך להשתמש עם הגשמיות לעבודת ה',** וזוהי בוודאי ברכה עצומה. הקב"ה אומר לו לאדם ככה: **אם תקיים את מצוותי, אסייע לך להשתמש עם הגשמיות לעבודתי,** למשל, תוכל לעשות ביתך בית ועד לחכמים. אעזור לך שהדברים הגשמיים לא יתנתקו מהרוחניות ויהיו נפסדים, אלא אדרבא, אף הם יהיו משכן לשכינתי.

הנה **חז"ל** אמרו מצוה גוררת מצוה וכן אמרו שכר מצוה מצוה, וההבנה הפשוטה היא שהקב"ה עוזר לו למי שעושה קצת שיכול לעשות עוד. אם האדם עוסק בגמילות חסד, הקב"ה נותן לו עוד הזדמנויות של גמילות חסד (כן כתב באור החיים פרשת שמות על ויעש להם בתים). אך הרה"ק מוויטעבסק הוסיף על זה נופך **שכאשר האדם מקיים מצוה עם דבר גשמי, הקב"ה פוקח לו את עיניו שיוכל לראות את הדבר הגשמי ככלי לרוחניות**

התבטלות בספר פרי הארץ, הוא זוכה שיתגלו לו הבנות נפלאות מתוך נשמתו.

יש חיים לאחר המות

עדויות רבות יש מאנשים שקיבלו את חייהם בחזרה על-ידי ספר קדוש זה. זה עתה סיפר לי אברך אחד שמעודו לא נטל ספר חסידי בידו. יום אחד הציע לו בחור אחד שאותו קירב אל דת היהדות ללמוד יחד איזה ספר חסידי. הוא ניסה להניא מכך כי מעולם לא למד ספר חסידי, אך הבחור שהסתובב אצל הגה"צ **רבי אשר פריינד** זצ"ל ששמו של בעל ההילולא שגור היה על לשונו, לא הרפה ממנו והציע לו ללמוד בספר פרי הארץ. בלית ברירה פתח את הספר פרי הארץ והתיישב ללמוד עם אותו בחור, ומאו נקשרה נפשו בנפש הצדיק ונהפך ליהודי אמיתי הקרוב אל ה'.

מתנה גדולה הוא הספר פרי הארץ. אנשים עומדים נפעמים כמוצאים את בעייתם כתובה בספר ברחל בתך הקטנה. הם שואלים בהתפעלות: מנין ידע? והתשובה היא: ברוח הקודש. וכפי שבעייתם מופיעה שם, כן מופיע שם פתרונם, ודברי הצדיקים מלהיבים את נשמתם ונותנים להם מענה אמיתי. צריך לזכור שכנגד כל החושך שקיים בעולם, עשה הקב"ה שכל כך קל יהיה לו לאדם לפקוח את עיניו ולפתוח דף חדש בחיים. יש אלפי אברכים כאלה שביום בהיר אחד התחילו לחיות. עד לאותו יום הם התהלכו בעולם כעובר ובטל, ומאותו יום ואילך יש להם חיים פשוטו כמשמעו. יש להם טעם בתורה, טעם בתפילה, טעם בשבת קודש, וכן הלאה. אכן לבד אין האדם מוצא עצה לנפשו. נתן לנו הקב"ה את הצדיקים שיסייעו לנו ויאירו בנשמתנו. זכות הצדיק יגן עלינו ועל כל ישראל ויאיר את נשמתנו שנוכל להגאל במהרה ממש מגליונתנו.

הוא לועס ולועס אותם הבלים ללא הרף. מה אתה אומר? הרי אינך אומר כלום!!!

פיטומי מילי בעלמא

הפוסקים דנו בענין האיסור של שיחת דברים בטלים, ודברת במ ולא בדברים בטלים, מה דינו של מי שנתמנה לצורך פרנסתו לדבר שטותים, כגון שדרן ברדיו? הוא נזהר שלא לדבר לא לשון הרע ולא שקר ולא שום דבר אסור, אבל הוא יושב ומפטפט במשך שעה ביום מבלי לומר כלום, האם הדבר מותר לצורך פרנסה או לא? ולמעשה אנו רואים שהרבה קופצים יש על פרנסה זו. מה הפשט? הן אתה הולך לפטפט פיטומי מילי בעלמא, מה יש לך מזה? אכן הפשט הוא שהנשמה יש לה תשוקה לחידושים ואי אפשר להשקיטה. היא משתוקקת וכל עוד אינה מקבל את הדבר האמיתי, היא חוזרת שוב ושוב אל ההבלים. שעמום הוא צער גדול. בעוד תלמידי חכמים כל זמן שמזקינים דעתן מתיישבת ומוסיפים עוד ועוד, עמי הארצות כל זמן שמזקינין, דעתן מיטרפת עליהם. יכולים לראות עם הארץ זקן שאינו עושה כלום במשך היום. עוד פעם נכנס, עוד פעם יוצא, עוד פעם נכנס למיטה, עוד פעם יצא ממנה, עוד פעם שטף את מכוניתו, עוד פעם מישוה העלה את רוגזו. נס שהלה הרגיזו, כי כך יש לו על מי לצעוק.

צריך לחזור על זה שוב ושוב. כל אחד נברא באופן שיפירה וירבה בתורה, וכלל הדבר הוא שזה קיים בתוך האדם בפנים. **חידוש הוא תמיד דבר שקיים בפנים וצריך לדלותו.** זוהי מהותו של החידוש. אין מביאים אותו מבחוץ. הוא היה ברמב"ם ועכשיו מישוה גילה אותו. גם לגבי הנשמה הוא כך. החידוש היה מאז ומתמיד בתוך הנשמה ויום אחד האדם גילה אותו. הקב"ה נתן לנו את הצדיקים שיתנו לנו מהלכים בעבודת ה', וכאשר האדם לומד מתוך

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינני' במוקדים הבאים:

ארה"ק

ירושלים	מרכז בעלזא	חדר ארונות, ארון מס 76
בית שמש	מקווה תולדות אהרן	שבטי ישראל 35
	מקווה שע"י ביהמ"ד המרכזי	רחוב בן איש חי 10 שכונת חפציבה
	ביהמ"ד תולדות אהרן	רח' בן איש חי 66 גבעת ירושלים
	ביהמ"ד בית גדליה	רמה ב טל: 053-317-0944
	שטיבלאך קרית הרמ"א	רמה ב'
בני ברק	בית המדרש הגדול נדבורנה	קרית נדבורנה
	חנות 'מול איצקוביץ'	רחוב הרב שך
	מקוה בית פנחס	רחוב יואל
	מקוה ויזניץ	רחוב רבינא
	מקוה בעלזא	רחוב בעלזא 5
	ביהמ"ד זכרון רפאל	רחוב יצחק ניסים פינת עוזיאל
	סופר מילר	רחוב אור החיים
	מעדניית יאפצ'ק	רחוב עזרא
אשדוד	בית המדרש בית דוד שאול	רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז
	מאפיית הנשיא	רחוב יהודה הנשיא 8 רובע ז
	בית מדרש בעלזא מרכזי	רחוב חטיבת הנגב רובע ג
	מאפיית אנגל	מרכז מסחרי בעל הנס
	ביהמ"ד בית פנחס	רחוב ינאי 12
	היכל שמחה בונים	רחוב האדמור מבעלזא רובע ג
	ביהמ"ד מאקווא	רחוב התלמוד 9
	ביהמ"ד בית ישי	רחוב חטיבת גבעתי 3
ביתר עילית	בית המדרש 'בית אהרן'	רחוב פחד יצחק 5
חיפה	בית המדרש בעלזא	רח' הרצוג 5 חדר ארונות ארון 59
	ביהמ"ד הגדול סערט ויזניץ	052-762-0720
פתח תקוה	שכונת הבעש"ט	052-760-0162
	מקווה בעש"ט	רחוב מנחם בגין 115 א
אלעד	מקווה ויזניץ-צמח צדיק	רחוב יונתן בן עוזיאל
	מקווה חוג חתם סופר	רחוב ברטנורא
קריית גת	מקווה קרעטשניף	רחוב נתיבות שלום 2
מודיעין עילית	בית המדרש אמרי חיים ויזניץ	רחוב טרפון
	ביהמ"ד היכל שמואל אהרן צאנז	מתחם בתי הכנסת ברכפלד
גבעת זאב	קיוסק ערב שבת	רחוב האיילות פינת הראם
צפת	ביהמ"ד לעלוב	רחוב ט"ז בסמוך למלון רימונים
תל אביב	ביהמ"ד דרכי איש	הדף היומי 8
נתניה	חנות ספרים טובים	קרית צאנז

אם ברצונך לקחת חלק ב**זיכוי הרבים** ולפתוח מוקד הפצה למכירת הקונטרס באזור מגוריך, ניתן לפנות ל'מכון הבינני' בכתובת מייל Info@machonhavineini.com

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינני' במוקדים הבאים:

חול

4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
4909 13th Ave	Kosher Discount	
	ע"י המקוואות	מאנרא
Phyllis Terrace 25	ספרים שאפע ווישניץ	מאנסי
	ביהמ"ד סאטמאר - הופפער	וילאמסבורג
	ביהמ"ד סאטמאר - בנין בראך	
	ביהמ"ד סאטמאר - וואלבאוט	
	ביהמ"ד סאטמאר - ליע גארדענס	
	ביהמ"ד סאטמאר - מוירטל	
	ביהמ"ד קראלי	
	Central Market Supermarket	
5678 Park Ave	Zoubris	מונטריאל
Lange Leemstraat 170A	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
Van Spangestraat. 6	ביהמ"ד בעלזא מרכזי	
Lamorinierstraat. 118	ביהמ"ד בית אהרן	
Brialmontlei 16	ויזניץ	
Antoon van Dyckstraat 41	גור	
Mercatorstraat 58	בית המדרש פשווארסק	
Sint-Vincentiusstraat 26A	טשרנויבל	
47 East Bank	בית המדרש סקווירא	לונדון
St Kildas Road	בית מסחר עולם הספר	
1 Belz Terrace	ביהמ"ד בעלזא	
18 Hildaville Drive	ביהמ"ד המרכזי	וועסטקליף
105 Hamlet Court Road	ביהמ"ד מילואים לאפור	

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם זיכוי הרבים, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122

842106199482